

Soča

Izhaia vsak petek o poldne in velj s prilogama „Primores“ in „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom posiljana:

vse leto	gld. 4:40,
pol leta	2:20,
četr leta	1:10.

Za tuge dežele toliko več, kolikor je večja poština.

Delavcem in drugim manj premožnim novim narodskom narodnino značimo, ako se oglaša pri upravnosti.

„Primores“ izhaia vsakih 14 dñij ob enem z nečim (nepar) „Sočini“ številkami.

„Gospodarski List“ izhaia in se prilaže vsak mesec v obsegu 16 strani. Kadar je v petek praznik, izidejo listi že v četrtki.

SOČA

(Izdaja za deželo)

OBČNI ZBOR

slovenskega narodnega političnega društva „Sloga“ v Gorici

Učrav ob 11. ur predpoludne se je zbrala odlična družba slovenskih mož k občnemu zboru društva „Sloga“. Posobno številna je bila zastopana naša časita duhovščina iz vseh krajev dežele goriske.

Predsednik dr. Anton Gregorčič pozdravi dosle zborovalce, naznani sklepnoščnost občnega zborna, predstavi vladinega zastopnika, c. kr. okrajnega komisarja Prinziga in pozove društvenega tajnika Andreja Gabrščeka, da prečita poročilo o delovanju odbora v preteklem društvenem letu. — Tajnik čita na to:

Odborovo poročilo

o svojem delovanju v času od 12. okt. 1893, do 11. okt. 1894.

Slavni zbor! Jutri bo občetnička zadnjem občnemu zboru, ki se je vrnil 12. okt. 1893. Takrat izvoljeni odbor je bil v preteklem društvenem letu sestavljen takole:

Predsednik: dr. Anton Gregorčič, dežavni in deželni poslavec in prof. magistrJAVA v Gorici;

Podpredsednik: Blažej Grč v Šempas;

Blažajnik: Valentin Kancler, uradnik v p. in posetnik v Gorici;

Tajnik: Andrej Gabršček, urednik in tiskar v Gorici;

Odborniki: dr. Franc Žigom, prof. magistrJAVA v Gorici; Josip Mašera, vikar v Š. Mavru; Josip Poljsak, župnik v Prevalčini; Anton Fon in Ivan Kancler, tretjevec v Gorici; Franc Hudal, posetnik v Š. Andrezu;

Namestniki: Josip Horig, tretjevec v Kanalu; Alojzij Strelj, posetnik v Komari; Franc Bavčar, mizarski mojster v Šoši; Anton Berlot, župnik na Vogerskem; Filip Trpin, župan v Sv. Križu Vipavskem.

Male tednov po občnem zboru nam je nagla start pobrala enega namestnika, značajnega rodu in iskretnega sumišljencika g. Josipa Loniča v Kanalu. Blag mu spomin!

Kor snas rekel v lanskem poročilu v občnem odboru, isto velja tudi o odboru, ki podaja zdaj slavnemu zboru račun o svojem delovanju v preteklem društvenem letu, namreč: odbor si je bil popolnoma svet na loge, katero je dobil eden občnega zborna, da namreč stoji na celu narodnemu in političnemu gibanju v deželi: svet si je pa tudi, da je veste vrzel to svojo nalogu in

da je tekom leta storil vse, kar je bilo mogoče pričakovati od njega, kajti ni zamudil prilike, ko je trebalo varovati narodne ali gospodarske koristi slovenskega naroda na Goriskem.*

Pred vsem je imel odbor pred očmi resoluje in želje, katero smo slišali pri zadnjem občnem zbornu.

* *

Lanski občni zbor je soglasno sprejal rezolucijo, ki je merila na prepotrebno spremembu pri naših poročnih sodiščih. V lanskem odborovem poročilu smo pa slišali, da je odbor prav tiste dni razposlal vsem županstvom okrožnico, ki je obsegala ponik, kako se sestavljajo prvotni imeniki poročnikov, kdo so po zakonu poklicani v to častno službo ali od nje izključeni, in kakša važna ustanova so poročna sodišča zlasti za take Slovence, ki živimo v lej jezikovnih mejah. Polog te okrožnice se dobila županstvu tudi po več obrazcev imenikov s prošnjo, naj bi poslala način društva po en prepis, da bo mogoče ustavljati se morebitnemu neljubitu prikaznim. — Lani se je odzvalo 29 županij, ki spodbajo pod gotiko okrožno sodišče, s 351 poročnikom, in 7 županij pod tržaškim okrožnim sodiščem z 79 poročniki. — Lani smo izvedeli male prepozno, da so županstva že dobila nadog, naj sestavijo prvotne imenike poročnikov, zato smo dobili le 36 zazetih prepisov. Druga županstva so bodisi že odpovedala svoje imenike glavarstvom ali pa so imela svoje izroke, da niso dala društvi „Sloga“ na razpolago tedanjih imenikov.

Ali že po teh razkazih morebitno soditi, da Slovenci imamo gotovo nad 1:200 mož, ki so v znašu zakona sposobni za poročničko častno službo. In s tem je največjavejne počit razlog naših nasprotnikov, da zato je poročno sodišče v Gorici in v Trstu vedno skoro izključno italijansko, ker Slovenci nimančo dobiti sposobnih mož za tako službo.

Upravljanje o korenini sprememb pri poročnih sodiščih je postalo v obči važno slovensko upravljanje, katero smo spravili v zivljeni tok uprav v našem društvi. Naši zastopniki spravili so to upravljanje v razgovor tudi v državnem zboru in to ne brez uspeha, kajti celo nemški levičar dr. Menger jim je povsem pritočil, enako tudi sam pravo-odni minister grof Schönhorn, ki je priznal, da se pri nas greši tedaj, ko se sestavlja letni imenik poročnikov. Minister je torej

povsem enakih mislij z našim odborom, kajti tudi naše delovanje meri v prvi vrsti na to, da se začne po pravičnejšem načinu sestavljati letni imenik.

Ali vkljub vsem našim lanskim naporom je bil sestavljen letni imenik po starem kopiju, kateri je bilo o svojem času natančenje povedano v „Soči“. Zato sta se naša država in poslanca uprla takemu postopanju, v priskem deželnem zboru je pa bila podana interpretacija, katero so podpisali skoro vsi slovenski poslanci. O priliki porotne obravnave proti slovenskemu uredniku se je bila huda borba za slovensko poroto, a brez uspeha: nadaljevala se bo pred kasacijskim sodiščem na Dunaju. Ker so prišle te žalostne razmere v razgovor tudi pri vseh šestih volilnih shodih naših gg. poslancev, kjer so vsi volilci odločno terjali omili sprememb, katera sta kol opravičene pripoznala sam pravosodni minister in levičar dr. Menger, je ostalo to prevažno uprasanje celo leto nekako na dnevnem redu. Odbor v svoji celoti ali pa odborniki v svojih drugih lastnosti pa niso zamudili nobene prilike, ko je bilo treba odločno povzdigniti svoj glos in zahtevati, da se odpravijo dosedanje nezakenite razmere pri naših poročnih.

In ker se je približal zoper čas, ko so naša županstva poklicana, da sestavijo prvotne imenike poročnikov za prihodnje leto, razposlal je odbor zoper vsem županstvom okrožnico in obrazce imenikov, kakov lansko leto. Zdaj je na naših slavnih županstvih vrsta da storijo svojo narodno dolžnost. Ali tuci vsak rodoljuben Slovenec naj paži na to, da bodo povsed prvotni imeniki kolikor mogoče popolni, a naše društvo da dobri natančen prepis. Na taki podlagi bo olajšano delovanje naših zastopnikov v deželnem in državnem zboru, kajti brez strahu pred ugovori bodo mogli povedati, komur tice: Eso, toliko in toliko imamo za poročnike sposobnih mož, ki plačujejo toliko in toliko; ali denar se pobira od tujih, dočim se izključujejo od častne službe ljudskih sodnikov. Slovenec je torej za to dober, da plačuje davke v denarju in krv, a na časino sedeže ljudskih sodnikov sedajo tuje, ki ne umijo njegovega jezika, in vendar imajo čez njega sodnijsko oblast!

* *

Pri lanskem občnem zboru je bila sprejeta tudi resolucija, ki je izrazila željo, naj

bi se na kak način ustanovila obrtna udaljiva šola za slovenske obrtne učence, kakoršno imajo Lahje s pomočjo države, dežele, kupčijske zbornice in gorškega mesta. Potreba take šole je očvidna, kajti večina obrtnih učencev v Gorici sami je slovenske narodnosti; v okolici so pa vsi Slovenci, a za vse te učence bi bila edina primerna skupna šola v naravnem sredislu, v naši Gorici.

Odbor je spoznal to potrebo in lotil se je dela z vso resnostjo. Ko je zboroval deželni zbor, mu je podal prošnjo, naj bi dovolil tudi nadaljevanju šoli za slovenske obrtne učence, katero ustanovi društvo „Sloga“, enako podporo, kakoršno dovoljuje že od 1. 1885. laski šoli, dasi ta ne izpoljuje pogojev, pod katerimi ji je bila dovoljena deželna podpora. — Kakošno usodo je doživelata prošnja, je znano slavnemu zboru, saj je ta zadeva dosti dolgo resno razburjala slovensko javnost. Vkljub temu, da je visokorodni g. Alfred Coronini obljubil darovati za tako šolo znamenito sveto 4000 gld., aka deželni zbor v tistem zasedanju ugodi prošnji, se to ni zgodilo, marveč prošnja je bila izročena deželnemu odboru „per studii e riferata“ t. j. v pretres in poročilo.

Ali odbor se ni dal, oplašiti vsled takega sklepa, marveč resno je delal na to, da bi se še to jesen šola otvorila tudi brez deželne podpore. V tej zadevi je sel odboru na roko slovenski šolnik, ki je odborn posmagal pri sestavljanju učnega načrta in drugih potrebnih podatkov. Ko je bilo vse to gotovo, je podal odbor do vlade prošnjo za dovoljenje. Že 17. maja je bila naša prošnja poslana od lukajšnjega glavarstva v Trst, od tam je prišla na Dunaj, kjer so jo vrgli v eden koš z nekimi drugimi prošnjami, o katerih bomo slišali pozneje. Še le marljivemu poizvedovanju našega g. predsednika se je posrečilo, da jo je resil iz njega in da je prišla v roke pravemu poročevalcu. Zasebna poročila z Dunaja pravijo, da je šola dovoljena, ali pismenega dovoljenja do danes še nismo dobili. — Vendar je odbor preskrbel najpotrebitne reči, da bi se šola lahko otvorila takoj, ko dobimo dovoljevanje. Ta šola bi imela svoje prostore v novem šolskem poslopju v ulici Barzellini. Klopi že čakajo obrtne učence; tudi za učne moči je že poskrbljeno. — Iz tega poročila se je slavni zbor prepričal, da smo gorški Slovenci že blizu svojemu namenu glede na to prepol-

moralna obveznost, kajti moralna obveznost in fizična sila se izključujejo.

Naj dela človek, kar hoče, po naukah positivistov mora se udati vedno le zakonom narave, katerim se snov ne more ustavljati. Tedaj ni nikakega razloga, zakaj bi delal dobro in se varoval slabega. Tedaj se nam ni treba čuditi, da pozitivistični filozofi so navedeni gledati vsa največja zlodejstva s popolno ravnodušnostjo.

Tedaj je res, da pozitivizem uničuje popolnoma moralni red, ker zanikuje subjekt, pravilo in obveznost.

Omenili smo, kakšo skušajo pozitivisti zmanj raztolmačiti moralno obveznost.

Radi tega se tudi ni čuditi, ako je bilo brati v nekem nemškem leposlovnom listu, da po današnji vedli se ne da več zagovarjati deset božjih zapovedej.

Vera v Boga je znak nižje stopinje omike, in prva zapoved, tako pravi ta list, ima se glasiti v bodoče: Služi človekoljubnosti, druga in tretja zapoved se morate odpraviti. Četrta zapoved ni opravljena, ker se ne more nikogar siliti k ljubezni, peta zapoved se mora bolj odločno naglašati, šesta bi se moralna glasiti precej drugače: sedma in osma bi se moralna natančneje določiti z ozirom na današnje razmere omike.

Pravimo, da temu se ni čuditi; saj je naravno, da kdor nima vere, si prikroja moralno, kakor mu boljše kaže, in bilo bi prav edovito, ako bi ohranil čednost brez vere, katera edina je sposobna, vdihniti mu čednost.

Govor g. Antona viteza Klodiča-Sabladoskega

pri slavnostnem otvorjenju naše zavodne in deželne vzdoljske konference

(Daleje.)

Ti novotari, ki zastopajo te zave ideje, se copijo v dve glavni vrsti. Eni so takozvani pozitivist, drugi so racionalisti. Eni in drugi pa prispejo po različnih potih do istega neplodnega konca, do neodvisne ali svetne morale. Prvi smatrajo vir človeškemu znanju in vsaki gotovosti edino to, kar skutno in izvenno po svojih čutih.

Pozitivist soglasno klječejo, da proste volje ni, in da kdor misli, da je, sam sebe var. Dejanja, pravi Spencer, jeden najznamenitejših privržence te sole, dejanja se zde, kakor bi ne bila podvržena nobeni sili po kakem posebnem pravilu, in misli se, da je določa neki nepoznan in neodvisen vzrok, kateri mi imenujemo volja. Ali, se ve da, to navidezno določanje je iluzija, ki nastane vsled komplikacije biologičnih sil, ki delujejo.

Tedaj je jasno, da, ako vsa naša dejanja so učinek materije, ne moremo več govoriti o prostosti, in ker so edino le prosta dejanja predmet moralni, pozitivizem uniči predmet morale in izključuje vzvišeni princip osebne človeške dostojnosti.

Ali so si pa edini gledē principa mo-

rale? Mi trdim, da, ako se vsprejmejo nauki pozitivizma, je nemogoče, usvariti pravilo stvarne nepravilnosti in vesolje morale. Vse, kar pada v krog sensitivne skušnje, ne more biti drugače nego konkretno, materialno, dobročeno, slučajno.

In slednji, kakoršno je znanje človeka, take so tudi njegove težje, tak je konec, kateremu je namenjena človeška narava. Ako tedaj znanje človeško ne more segati čez entne predmete, morejo biti predmet človeškim težnjam, zadnja svrha — človeški naravi, samo entne dobreote, težje omajene, določene po času in kraju, in premjenljive.

Naravna posledica temu pa je, da se postenost in budobnost človeških dejanj sodi po tem, ali se bolj ali manj ujemajo s entnimi dobročarami, kateri so pa omajene, minljive, določene po času in kraju. Pozitivist tedaj ne morejo postaviti obče veljavnega principa morale.

In res, nekateri, kakor na pr. Stuart Mill, smatrajo podlagi morale korist, ali princip največje sreče; pravijo, da dajanju so dobra v razmeri s srečo, katero pomajajo, in da sreča sama se mora želeti kot svrha. Ali vsakdo vidi, da princip morale, ki je izrečen v tem pravilu, ni objektiven, ni nepravilnij, ni vesoljen. Ni objektiven, kajti ležko najdeno kaj bolj subjektivnega, kakor zabava, ako jo smatraš kot najvišje pravilo. Ni nepravilnij, ker menjuje po značaju, nadarjenosti, starosti, odgoji, navadi, kraju in času.

Carrau pravi: Treba je priznati, ni n

Oznanila

in poslanec plačujejo se za širši stopnjo petih vrst:

8 kr. če se tiskajo 1 krat,

7 kr. 2 kr. 2 kr.

6 kr. 3 kr. 3 kr.

Večkrat — po pogodbi. Za večje črke po prostora.

Poznanične številke dobivajo se v točkarnah v Nuški ulici in v Šolski ulici, v Trstu pri Lavrenču nasproti vel. vojašnici in pri Pipanu v ulici Fonte della Fabra po 8 kr.

Dopisi posiljajo naj se uređišču, načrtna in reklamacije pa upravnosti „Soča“. — Neplačani pismi uređišču ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnost je v Gospodarski ulici št. 9.

trebno šolo; le vladino dovoljenje naj se pride, pa dobimo šolo, kakor ne nima niti slovenska prestolnica, ker tamošnja taka šola je nemška, kakor je v Gorici italijanska.

* * *

V nekaki zvezi s to šolo je nameravana strokovna šola za umetno mizarnstvo in rezljarshtvo. Slavnemu zboru je gotovo znano, da vlada je nameravala preložiti prej omenjeno šolo iz Marijana v Gorico in razdeliti jo v slovenski in laški oddelki. — O tej preložitvi se je bavila v seji 10. aprila tudi osrednja komisija za obrtni pouk na Dunaju. Predsedniku goriške kupčijske zbornice baronu Ritterju se je posrečilo, dobiti v tej komisiji zagovornikov za svoje Slovencev nasprotne nasvetne. In zmagal je proti vladinem predlogu, kajti komisija je z večino glasov sklenila, naj: se za zdaj ta strokovna šola sicer preloži v Gorico, a pusti naj se tudi nadalje L. laški učni jezik, češ, da Gorica je italijansko mesto, a slovenski obrtniki da lahko gredo v šolo v Ljubljano. — „Soča“ je že v naslednji stevilki krepko zavrnila te ničeve razloge in zahtevala tudi za slovensko prebivalstvo enako šolo, kakeršno imajo Italijani, kajti Gorica je v zemljepisnem, trgovskem in vsakem pogledu središče slovenskega dela dežele goriške. „Slogin“ odbor je poslal v enakem zmislu prošnjo do vlade, naj bi se ta ne ozirala na sklep omenjene komisije, marveč ostala pri svoji prvotni nameri. Razposlal je tudi okrožnico vsem županstvom v deželi, vspodbujajoč jih, da bi poslala enake prošnje v imenu staršinstev. Tej naši okrožnici se je odzvala večina županstev. Deputacija naših županov se je pa predstavila pod vodstvom deželnega poslanca dr. Aleksija Rojca deželnemu in okrajnemu glavarju, protestujuč proti sklepu rečene komisije na Dunaju in prošečju podpore, da bi se ta zadeva resila takó, kakor edino bi bilo pravilno in v interesu mejsebojnega miru med obema narodnostima v deželi. Deputacija je izročila do visoke vlade tudi pisano spomenico po lukajšnjem c. kr. okrajnem glavarju, ki je obljubil od svoje strani odločno podporo. — Tudi solkanski mizarji so se oglašili in poslali podočno prošnjo na Dunaj, katero je podpisalo 142 mizarjev in jo je potrdilo tamšnje županstvo. — To uprašanje se je nekoliko zavleklo, ker združila so se tudi vsa županstva v Furlaniji in prosila, naj bi vladne preložila omenjene šole v Gorico. — Taka želja naših Furlanov je opravičena, ker njih središče ni Gorica; zato pa mi Slovenci od svoje strani ne bomo smeli odnehati, dokler ne dobimo take šole s slovenskim učnim jezikom v svojem naravnem središču — v naši Gorici. Celo v deželnih komisijah za obrtni pouk slišale so se nam prijazne besede.

* * *

V lanskem poročilu smo govorili o pripravah za volitve v kupčijsko in obrtniško zbornico. Omenili smo na kratko, kolike važnosti je ta zbornica v deželi in kakó se vede nasproti nam Slovencem; naposled smo prisli do zaključka, da v tem oziru se mora nekaj spremeniti! Ker pa nismo vedeli prav gotovo, kakó stojimo Slovenci z volilno pravico in z volilci v to zbornico, zato je bil odbor mnenja, da je treba v prvi vrsti to dognati. V ta namen je odbor preskrbel natančen zapisnik vseh trgovcev in obrtnikov, ki plačujejo kak davek, v Gorici, v goriškem, ajdovskem, kanalskem, sežanskem, komenskem, tolminskem, bolškem in cerkljanskem okraju. Ti zapiski so natančni, a podajajo nam prav neugodno sliko. Volilni red nam je takó nasproten, da ogromna večina slovenskih trgovcev in obrtnikov nima volilne pravice, dočim jo imá v Furlaniji skoro vsak. — Znano Vam je, častita gospoda, da volilna pravica v kupčijsko zbornico začenja se le pri 3 gld. izravnega daveka brez doklad. Po prej omenjenih zapiskih smo pa dognali, da v slovenskem delu dežele ogromna večina ne plačuje toliko daveka, v furlanskem delu pa skoro vsak čisto navaden branjevec ali rokodelec. Od kod prihaja to? Čisto naravno! Znano je, da obrtni davek se plačuje v primeri s številom prebivalstva tistega kraja, kjer se izvršuje kupčija ali obrt. To je tudi pravilno, kajti čim večji je kak kraj, toliko večji je promet, večja kupčija, več dobička donaša obrt; zato je tam večji davek, nego v kakem manjšem krajtu, torej večji v Gorici nego v Solkanu, večji v Korminu nego v Biljanu itd. Znano

pa vam je, da so Furlani slačeni skupaj v najrodotnejšem delu naše dežele, ki obsega le majhen del vsega površja dežele; tam so gosto naseljeni, da imajo več mest, trgov in velikih vasij, kjer morajo vsi trgovalci in obrtniki plačevati toliko davka, da imajo že volilno pravico. Vse drugače je pri nas Slovencih, ki smo razkopljeni po ostalem delu dežele; le malo imamo takó velikih krajev, kjer navadni obrtni davek znaša 3 gld. Le kdor plačuje po dve takozvani „patenti“, da izvršuje torek po dva obrta, plačuje nad 3 gld. in imá volilno pravico.

Kakó neugodno uplivajo ti odnosaji na volilno pravico v slovenskem deželnem delu, razvidno bo častitim zborovalcem iz sledenih podatkov: V okraju goriške okolice je bilo do tedaj, ko smo sestavili svoje zapisnike, 609 trgovcev in obrtnikov, a mej temi le 95 volilcev a 514 nevolilcev; volilci so plačali skoraj 662 gld., nevolilci pa 986 gld. izravnega daveka (izvzemši podgorsko papirnico, ki kot veleobrat plačuje 1260 gld.). — V kanalskem okraju je 187 trg. in obrt., a mej temi komaj 23 volilcev; volilci plačujejo le 9 gld., nevolilci pa 268 gld., kar je uprav kričeč dokaz o spaki sedanjega volilnega reda. — V ajdovskem okraju je vseh 320, a le 48 volilcev. — V sežanskem okraju je vseh 268, a le 79 volilcev. V komenskem okraju je vseh 248, a volilcev komaj 57. — V tolminskega okraju je vseh 381, a volilcev — čutite! — komaj 34; volilci plačajo le 190 gld., nevolilci pa 729 gld. — itd.

Ti neovržni podatki, sad odborovih točno sestavljenih imenikov, so pač jasen dokaz, kakó krivčno je sestavljen volilni red za goriško kupčisko in obrtniško zbornico. Ogoni večini slovenskih trgovcev in obrtnikov je povsem onemogočen vsakorčen upliv na omenjeno zbornico, dočim ima pa uprav ta zbornica velik upliv na politiske in gospodarske odnose v deželi. Slovenskih trgovcev in obrtnikov v deželi je neprimerno več nego laških, vendar le njih laški tovarisi odločajo o usodi kupčijske zbornice in: posredno po tej skoro cele deželi. To pa ni pravilno in to se mora spremeniti! Na podlagi sedanjega volilnega reda je to skoro nemogoče, kajti v vseh razredih imamo Slovenci vselej prej opisanih razmer po številu manj volilcev nego naši sodeželani, da na zmago ni lahko mislit.

Čitali ste, častita gospoda, razne napade na odbor glede teh volitev, n. pr. da bi trebalo povsem tiko delati, da nasprotuji niti ne opazio, da se gibljemo. Denimo, da bi bilo to mogoče, kolike vrednosti bi bil takó dosežen uspeh? Majhne! Volitve so le dopolnilne, sodeželani bi imeli vkljub takemu uspehu večino, delali bi vkljub njemu po svoji volji; a pri naslednjih volitvah bi se ne dali več prehvapiti. — Ali tiko čelovanje je pri nas nemogoče, kajti volilci imamo raztresene po vsej deželi. Vrhu tega pa tudi nasprotnikov ni mogoče prehvapiti, kajti oni imajo ves volilni aparat v svojih rokah in volilce kar na kupu v Gorici, Korminu, Gradišču, Tržiču, Červinjanu in še nekaterih večjih krajih, kjer zadošča pol dneva, da občinski organi spravijo skupaj potrebljivo število glasov. Torej ne skrivna, marveč očitna bodi naša borba, ki daje takó sijajnih dokazov o krivici, ki se godi v tem pogledu slovenskemu načodu na Gorišku.

Uspeh letosnjega odborovega truda je vendar velik v tem oziru, da si je oskrbel jasen pregled slovenskih volilcev ter neopovržne dokaze, kakó krivčno so odstranjeni v glavnem le slovenski trgovci in obrtniki od vsakega upliva pri tej toli važni ustanovi v deželi.

Odbor si je v sesti, da je tudi v tem pogledu našega naravnega dela na Goriškem storil vse, kar ru je bilo mogoče storiti. Slavnemu zboru so na razpolago zapisniki, kajti tudi vloga na volilno komisijo, v kateri smo reklamovali nekatere volilce. Resnici na ljubo moramo priznati, da volilni imeniki so bili letos v lepem redu. Naravno, gospodje pri zbornici so vedeli, da bodo strogo nadzorovani; vrhu tega jim ni bilo sile, da bi skrivali slovenske volilce, saj so ti itak v odločni manjšini.

Ker nam sedanje razmire delajo zmago skoro nemogoče, morali bomo iskati drugih potij, po katerih pridejo do svojih pravic. Naj bi se našim zastopnikom posrečilo, da bi nami dosegli v tem oziru milejših odnosa. Ganiti se moramo pa tudi sami: zato Vam nasvetujem odbor peticijo do visoke vlade, da se razširi volilna pravica v kupčijsko zbor-

nico gorisko na vse obrtnike in trgovce, ki plačujejo od svoje obrtnije ali trgovine kak davek.

* * *

Častita gospoda! Na dosedanjih občinskih zborih se je večkrat izražala misel o potrebi javnih shodov, ki bi bili nekaka politička šola za naše ljudstvo. — To misel je gojil in opelovan razpravljal tudi društveni odbor, ki je srčno želel, da bi se čim prej mogla uresničiti. Ali zzano Vam je, da huda in nevarna bolezna je skoro tri leta ponovno nadlegovala našega gospoda predsednika. Letos pa, ko je nekajko okreval, se je odbor takoj lotil te lepe misli — in izvršila se je v obliki volilnih shodov, ki so najlože mogoči. Taki shodi so bili v Šempasu, v Dornbergu, v Biljah, v Kanalu, v Kobaridu in v Boleu. Vseh shodov sta se udeležila oba naša gospoda državna poslanca; naš gospod predsednik je poročal o svojem in v imenu svojega tovarisa visokor. g. Alfreda grofa Coronini-ja. Shodov v mestni bližini se je udeležil tudi deželni poslanec gosp. dr. Aleksej Rojic. Ne bomo tudi opisovali, kakó sijajno so se vršili ti shodi, saj ste, velecevna gospoda, bili sami navzoči pri enem ali drugem teh shodov in ste čitali poročila o njih v slovenskih listih. Le toliko naj tu omenimo, da gospodje poslanci sami niso pričakovali tolikega navdušenja mej svojimi volilci. Ti shodi so bili res prava politička šola: na njih je padlo v rodovitna tla zavednih in rodoljubnih srce mej našim čvrstim narodom toliko zdravega zrnsa, da smo mogoči pričakovati obilo zlahkatega sada. Ti shodi so pa že javno in neoporečno dokazali, da mej volilci in njih zastopniki oziroma našim društvom vladajo popolno in presreno s oglastje. In ta dokaz, podprt tako slovesno od strani naroda, je važen uspeh letosnjih volilnih shodov. Na teh volilnih shodih se je še utrdila vez — ako je to sploh mogoče — mej volilci in poslanci in obnovil se je program našemu narodnemu delovanju v glavnih potekah in v mnogih podrobnostih, tako da, kdor hoče za narod sodelovati, vč, kaj bočemo in kakó nameravamo postopati.

Shod v Šempasu je obnovil na svočan način skoro do zadnje pike dnevnih redov Šempaskoga taborja I. 1868. Da, v eni točki smo sli se dajte in smo se v zadeti zjednjene Slovenije postavili se na široko podlago, katero je označil predlagatelj zaupnica gosp. Josip Fagat. — Ker bi pri slavnosti, katero smo nameravali prirediti v sponin 25-letnice omenjenega taborja, skor ne moreti drugega povedati in ker bi bilo sploh težko, bolje slaviti sponin one 25-letnice, nego se je zgodilo z volilnimi shodi, zato se je spristila prej nameravana slavnost iz programa našega letosnjega delovanja. Dve povsem enaki slavnosti v kratkem času in na istem mestu bi bila prevelika potresa, katero si ne moremo privočiti pri naših skromnih močeh na Gorišku.

* * *

Najsijsajnši dokaz o resnostenosti in trdnih korenih onih nazorov in čutov, ki so se pojavljali na volilnih shodih, ste nam dopolnilni volitvi v deželni zbor, ko so volilci dejanski pokazali, da trdno stojijo za našim društvom in njegovim vodstvom. V kmečkih občinah goriškega okraja je bil voljen soglasno preč. g. Blazij Grča, župnik v Šempasu in naš podpredsednik, v veleposestvu pa skor soglasno gosp. Anton Klančič, veleposestnik in župan v Podgori; oba kandidata je priporočilo naše društvo. Majhno nasprotje pri zadnji volitvi je b. v. z. v. veleposestnik, ki so potreben v prospeku slovenskega naroda na Gorišku.

Te dve dopolnilni volitvi ste srečenega pomena za nadaljni razvoj naše domače politike. Naj bi volilci takó ravnili tudi za naprej, da ostane vedno takó trdna vez med društvom in volilci, kajti le v takem krasnem soglasju nam bo mogoče dosegiti one uspehe, ki so potrebeni v prospeku slovenskega naroda na Gorišku.

* * *

Iz dosedanjega dela našega poročila je pač jasno razvidno, da se je raztezala odborova delavnost na vse uprašanja, ki so se pojavljala bodisi na političkem ali na narodnogospodarskem polju. — Ali poleg te napole, ki je prav za prav glavni delokrog vsem političkim društvom, ima naš odbor še eno prav veliko breme več, namreč skrb za na-

rodnego vzgojo slovenske mladine v goriškem mestu. Znano Vam je, častita gospoda, da sedanje vodstvo našega društva je prevzelo na jesen I. 1890. en otroški vrt in dvorazredno deklisko šolo v skromnih prostorih v ulici sv. Klare st. 4. Ali že tisto jesen smo morali razsiriti solo v trirazrednico, kajti stevi otrok je rastlo in odbor jih ni mogel in ne hotel odganjati od sebe, da bi sli v take sole, kjer bi se potem izneverili Begu in domovini, ali da bi ostali brez vsega pouka. Nasledje leto se je oglašilo se več otrok in zoper je bilo treba misliti na nove razrede. Ker se je pa pokazala potreba slovenske sole za dečke prav takó nujna, kakor poprej za dekle, sprejemali smo tudi dečke v svojo šolo. In takó je iz dekliske šole postala mošana, pa takó, da so odrasli dečki in dekle ločeni po spolu in le v nižjih razredih se poučuje skupno. Meseca maja I. 1893. smo se presebili v novo šolsko poslopje v ulici Barzellini, kjer smo že v jeseni ustanovili za doljni del mesta poseben otroški vrt, v ulici sv. Klare je pa ostal en šolski razred in otroški vrt. V preteklem šolskem letu smo imeli, kakor zzano iz lanskega poročila, stiri razredno ljudsko šolo s petimi razredi in dva otroška vrt. Ali v početku tekočega šolskega leta se je oglašilo toliko otrok, da smo morali pri v drugi razred razdeliti v dve vsporednici; in ker je tretji razred ločen po spolu, imamo letos v vsem skupaj sedem razredov, v katerih poučujejo učitelji-voditelj g. Josip Hrovatin in šest učitelje blizu 400 otrok. — K dvema otroškima vrtoma se je pridružil letos se tretji in to v najbolj obljudenem delu mesta „pod kapelo“, kjer biva posebno veliko Slovencev nižjega stanu. Kakó potreben je bil ta vrt, kaže nam najbolje stvilo otrok, katerih je že zdaj 37.

Koliko denarnih žrtev so pobrali vsi ti zavodi v poprejnjih letih, slišali ste pri dosedanjih občinskih zborih. Koliko so nas stali v preteklem društvenem letu, boste slišali v danastnjem denarniščevjem poročilu. Slišali boste, da smo izdali nad 5 tisočakov, a še več izdatkov nam kaže proračun za prihodnje leto. Koliko truda in skrb je pa imel odbor, a največ gospod predsednik sam, da so se naši zavodi takó lepo razvili in v vsakem pogledu, da smo oskrbili dolne učne moči, pripravne prostore, učne pripomočke, vodili in nadzorovali te zavode itd. — O vsem tem pa naj moliti odborovna kronika. Saj bi pa bilo tudi težko prav opisati naše boje in označiti težave, ki so se nam vsak lip stavljale na pot. Ali končni uspeh nam kaže, da je odbor premagal vse ovire in težave in ustvaril goriščin Slovencev nene in vzgojne valne zavode, kakorini si le more pozeleti rodoljubno srce, Slovensko časopisje je počelo počivalno priznavalo uzorno delovanje.

„Slogin“ zavodov in prav v zadnjem času sta oba slovenska dnevnička primisala obširna poročila o njih in vspodbujala slovensko občinstvo, naj bi ne omagalo v narodni pozdravljnosti ter po svojih močeh sponinjalo se teh narodnih zavodov v goriškem mestu. Odlična hvala slovenskemu časopisu za dobrodelna poročila v priporočila. Tudi na delovali veliki glavni skupščini družbe sv. Č. in M. — Dalje si stejemo v prijetno dolžino, zavhaliti tudi naša rodoljubna občinska starešinstva po deželi, ki so po svojih močeh postavljala v proračun tudi nekaj podpore „Sloginu“ zavodom. Tudi letos se je obrnil odbor do slavnega županstev z enako prošnjo. Ne dvojimo, da tudi letos ne bo brezuspešna naša prošnja, saj kar storijo Slovenci na deželi za svoje sobrate v mestu goriščem, to storijo sebi, za svoj dušni in gmočni blagor, kajti čim krepkejši bo slovenski življe v Gorici, toliko bliže bo ura, ko bomo svoji gospodarji na — svojih teh. Kar storimo za slovensko mladino v Gorici, to je bogato naložena glavnica, katere obilne obresti bodo izvili pozni rodu. Žrtvujmo se torej radovoljno, ker le v vstrajnem delovanju po dosedanjih poti je naš spas, naš napredok, naša osvoboja iz tejega duševnega in gmočnega jarja, v kateri bi nas za vedno rado ukenilo nenasilno tujstvo in z njim zvezano življenje!

* * *

A da bi se goriščni Slovenci vendar enkrat vsaj deloma odresli bremenu, katero bi moralo po zakonu in po pravici nositi goriščko mesto, vzbudili in vadili smo iz našega društva takozvanji boji za slovensko šolo v Gorici, ki se bije že nad tri leta. V kakem stanu se nahaja to uprašanje, je gojovo znanu slavnemu zboru. Po dolgem zavlačevanju se je mestni zastop vendarle moral izreči o tej zadevi, kajti od naše strani smo poganjali in drezali na vseh možnih straneh. Umeje se, mestni zastop je odklonil proučilo slovenskih staršev. Ali deželni šolski svet je že za nekoliko dñij v seji ugodil prošnji na podlagi uradno dovršenih poizvedovanj in določil, da goriščko mesto mora ustanoviti slovensko mesno štirirazrednico. Mestni zastop je postal utok na ministerstvo, mi pa tudi, ali od naše strani le bolj formalno, da se ta za-

Anton Potatzky
v Raštelju št. 7 v Gorici
prodajalnica drobnega
in nürnbergskega blaga
na drobno in na debelo.

Jedino
in najcenejše kupovališče.

Posebna zaloge
za kupovale in razprodajalce na deželi,
za krošnjarje in cunjarje.

Največja zaloge
čevljarskih, krošnjarskih, pisarskih, popo-
tovalnih in kadilnih potrebscev.

Zimska obuvala.
Vozički in stoli na kolesih za otroke.

Struna za godeln.
Posebnost: Semena za zelenjavno in trave.
Prosim dobro paziti na naslov:
Na sredji Raštelja št. 7.

„Posojilnica in hranilnica v Ajdovščini,
registrirana zadružna z neumejeno zavedo.

daje posojila na osebni kredit in zastave
preči 6% obrestim; od hraničnih vlog plačuje
pa 4% obresti.

Uradni dnevi so:
Nedelja, ponedelek in sreda od 9. — 12.
ure dopoldine.

Druga natančnejša pojasnila daje
Nadomestna.

Najslastnejša in najzdravejša pijača
v poletni dobi je koncentrovana

sirup Tamarindov

poseben izdelek lekarne

Cristofoletti v Gorici.

Cena steklenici 40 kr.

Vozni listi in tovorni listi v
A m e r i k o.

Kraljevski belgijski poštni parobrob
„Red Stearn Linie“ iz Antverpena
direktno v

New Jork & Philadelfijo

koncesijonovana črta, od c. kr. avstrijske vlade
Na uprašanja odgovarja točno: koncesijovan
zastop

„Red Star Linie“

na DUNAJU, IV Weyringergasse 17
ali pri

JOSIP-U STRASSERJ-U

Statbureau & commercieller Correspondent
der k. k. Staatsbahnen in Innsbruck

Predzadnji teden

Glavni dobitek 60,000, 10,000, 5000 gld,
v gotovini in le 10% odbitka

srečke priprava

„Mercur“, Wechselstaben-Actien-Gesellschaft Wien,
Wollzeile 10.

Za porabo sadja.

Stiskalnice za sadje in grozdje

najnovejše sestave. Izvirni izdelki s trajno delujočim pritiskalom
in z ravnalom tlacične sile.

Največja v sposobljenos za delo in 20 odstotkov veča nego
pri drugih stiskalnach je zajamčena.

Mlini za sadje in grozdje.

Stroji za grozdje rebrijati.

Popolne moštarne, stoječe in vozne.

Stiskalnice in mlini za izdelovanje mainovec in drugih enakih sadnih sokov.

Sušilnice za sadje in zelenjad.

Najnovejše samodeljujoče patentovane trdne škropilnice „Syphonia“ izdeluje kakor posebnost:

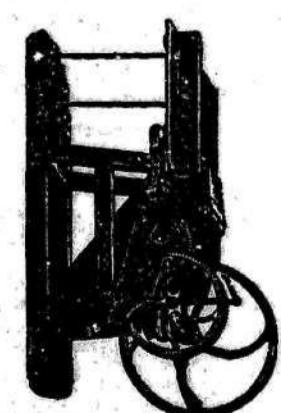
P. H. Mayfart & C. o.

c. kr. izkl. priv.

tovarna kmetijskih strojev, Ilvarna in fužina na par
na Dunaji, II., Taborstrasse 76,

Cenike in priznanska pisma zastonj. — Zastopniki in prekupci se istejo.

Pred nakupom ponarejenih strojev se svari.

Bogat ilustrovani 192 str. obsežen
cenik v slovensko - nemškem ali
italijansko - nemškem jeziku pošilja
na zahtevo brezplačno.

Razprodajalci se istejo.

Vsi stroji za poljedelstvo.

Posebnosti

treba naročati le pri tvrdki Ig. Heller. Stiskalnice za
seno, slamo in za nakladanje raznih vrst.
Hidravlične stiskalnice. Diferencialne vinske stiskalnice.
Nove škropilke proti peronospori, način Vermorel.
Samostojne škropilke proti peronospori v bakru z
zračno tlacičko.

Novi sadni mlini in sadne stiskalnice.

Aparati za parjenje krme, za vareno kuhanje, za trgatev grozdja, za sušenje sadja in zelenjadi, za robkanje tursice: trieri, mlatičnice, rezalnice, mlini za debelo moko itd.

Lito železo surovo ali pripravljeno k vsem
strojem po najnizjih cenah in najugodnejših pogojih.

Posilja izdelke pod jamstvom in na poskušnjo

1G. H E L L E R , Dunaj
2/2 Praterstrasse 81. 49.

Svari se pred kupovanjem ponarejl.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

„Primorec“ izhaja vsakih štirinajst dni kot priloga „Sod“ brezplačno; drugače stane po postri ali na dom pošiljan za celo leto 80 kr.; za tuge države več podatki stroški. „Sod“ z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 1 gld. 40 kr. — Uredništvo je v upravnosti je v Gospodki ulei št. 9

Primorec

Goriške novice.

Današnji „Primorec“ obsega 8 strani in le na „Sočinem“ papirju, ki je nekoliko krajsi, ker nam tovarna ni pravočasno posregla z novim naročilom.

Kažipot izide tudi za l. 1895., popolnjen z najnovejšimi podatki. — Oglasi se že tiskajo. Kdor se želi naznaniti kaj v tej knjigi, naj se požuri.

Vozni redi za zimsko dobo izidejo ta teden v naši tiskarni in sicer v obliki lepaka. Vse železnice na slovenski zemlji in njih podaljški bodo tu obseženi, pa tudi poštne zveze na Goriškem. — Gospodje krčmarji, ki jih dobijo brezplačno, naj jih blagovale razbesiti na ocitnem kraju. Tudi slovenska beseda naj se čita po stenah!

Slovenska knjižnica. — 26. snopič obsega tri krajše povedi, katere je poslovenil iz hrvatske in sebašine t. g. Simon Gregorčič ml. Jako je ugajala prva povev „Lotarijka“. — 27. snopič je izšel v sredo: obsega pet tiskanih pol in prinaša povev: „Preskušnja in rešitev“ ali „Domā najbolje“, katero je poslovenil prej omenjeni prelagatelj. Spisal jo je X. Čekal in ima v izvirniku naslov „Jan Kratky v Kalifornii“. Opisuje bede in jade češke rodbine v novem svetu. Povest je tako zanimiva in poučna. Gospodu prelagatelju smo prav hvaležni, da jo je preložil na slovenska čla.

S tem snopičem je knjižnica nastopila drugi letnik. Prav bi bilo, da bi gg. naročniki vsi naprej plačali naročnino.

Knjižnica za mladino. — V nedeljo se je vrnil v Logatcu sestavek odseka za izdajo mladinskih spisov. (Ta odsek je voljen pri občnem zboru učiteljske „Zaveze“.) Udeležil se je posvetovanja tudi naš urednik in tiskar. Določilo se je vse potrebno, da začne knjižnica izhajati z novim letom.

Slov. Nared od torka je priobčil v tej zadevi sledete poročilo:

Že l. 1858. je sprožil takrat na Slovenskem službujoči znameniti pospeševatelj češko-slovenske vzajemnosti g. Jan Legó — zdaj urednik češkega muzeja v Pragi — lepo misel, da bi začeli redno izdajati primerne spise za našo mladino. Njegovo prizadevanje ni našlo ugodnih tal, kar ni čudno, kajti Slovenci smo bili takrat v marsikakem pogledu takorekoč še v povojih. Ko je gosp. Legó zapustil našo domovino in se ustanovil v Pragi, iskal

je vedno zveze z nadpolnimi slovenskimi mladinci, katere je podpiral gmotno in duševno, vzpodbjal jih k učenju češkega in drugih slovanskih jezikov, posiljal jim slovnicce, slovarje in knjige, ter priporočal jim, naj prevajajo na slovenski jezik to ali ono književno delo. — Poseben prijatelj je do današnjega dne slovenskemu učiteljstvu, mej katerim steje lepo število marljivih učencev in iskrenih čestilcev. Da se je ustanovila „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“, k temu je veliko pripomogel on: in da se je rodila v „Zavezi“ misel, naj bi se začela izdajati v rednih presledkih „Knjižnica za mladino“, to je njegova zasluga, kajti neprestano je vzpodbjal uplynejše učitelje, da bi se resno lotili tega dela. Dokazoval jmu je, da češki narod dandanes toliko čita in da se češka književnost tako krasno razvija uprav zaradi tega, ker se že mladina privadi čitanju tako, da jej postane tudi v poznejšem življenju čitanje prav tako nemadomestna potreba, kakor vsakdanji kruh. V „Zavezi“ se je potem izvolil poseben odbor za izdajanje mladinskih spisov, v katerem so naši najuglednejši učitelji. Že lani pri zborovanju v Mariboru je prišlo to vprašanje v resen razgovor. Letos v Gorici se je pa končno rešilo, kajti tamošnji tiskar in urednik „Soče“, sam Legov učenec in pospeševalec te ideje, se je ponudil, da hoče na svoj riziko pričeti z izdajanjem „Knjižnice za mladino“, kar je „Zaveza“ z veseljem vzela na znanje. Včeraj je imel omenjeni odsek posvetovanje v Logatcu pod predsedstvom „Zavezinega“ predsednika g. Ribnikarja. Določilo se je sledče: „Knjižnica za mladino“ bo izhajala kot perijodična tiskovina vsak mesec v večnih snopičih po 6 pol obsežnih v obliki „Slovenske knjižnice“. Izdajala jo bo „Zaveza“, a odgovorni urednik bo tiskar sam. Cena za naročnike bo 15 kr., torej 1 gld. 80 kr. na leto. Posamični snopiči pa bodo stali po 20 kr. — Pri tej neverjetno nizki ceni pa bodo mogli izhajati toliki snopiči letedaj, ako se oglasi 1200 naročnikov, ki plačajo naročnino naprej, kar je prav lahko doseči, ako vsi učitelji storijo svojo narodno dolžnost. Na slovenskem učiteljstvu je sedaj, da se uresniči in posreči to prepotrebno podjetje. — Da bodo spisi dobrni in primerni naši mladini, to nam jamči ocenjevalni odbor, kateri je volila „Zaveza“. Prvi snopič izide še pred novim letom. Obsegal bo izvirno povev „Dva brata“, ki je dobila častno nagrado 50 gld. našega vrlega

Domači oglasi sprejemajo se le iz narodnih krogov. Plačuje se: za šesterostopno petitvrstvo enkrat 5 kr., dvakrat 9 kr., trikrat 12 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej. — Posamične številke se prodajo po 2 kr. — Rokopisi se ne vračajo.

rojaka g. prof. Bezenška v Plovdivu. Mijelimo novemu podjetju najboljšega uspeha.

Goriški župan dr. Venuti — kogar sin je vzgojen v pristnem laškem duhu v Italiji!! — čedalje drzneje kaže svoje rožičke. Tako ob nastopu je začel pošiljati uradne dopise v Piedimonte in ne več v Podgoro, dasi dobro vč, da je prepovedana uradna raba te irredentovske štuvalne spake.

Ali kar je pustil veljati celo pokojni Favetti, to Venuti ju ne ugaja. Ob začetku šolskega leta potrebujejo namreč starši ubožna spricala, katera potrjujejo župni uradi in magistrat. Pokojni Favetti — tedanjega župana Žurovicha ne stejemo, ker dejanski župan je bil tajnik Favetti — je potrjeval tudi slovenski spisane ubožne liste. Dr. Venuti je pa te dni zavrnil tak slovenski ubožni list; ni ga hotel podpisati, dasi je bil potrjen že od župnega urada prvostolne cerkve in je tajnik pritisnil tudi uradni pečat, češ, da ni spisan v jeziku, kateri bi on razumel, a cesar ne razume, tega ne more podpisati.

Vse prav in dobro, gospodine podestà, ali toliko je gotovo, da sin trde Slovenke iz Solkana, ki do smrli ni znala dobro laški govoriti, in goriški odvetnik, ki je največ zaslužil od slovenskih kmečev, tudi kot župan mora znati toliko slovenski, da razume navaden ubožni list. — Evo, ljubi rojaki, kake ljudi ste nam vzgojili tisti, ki ste obogateli v Goricu priseljenega Karnjela, sicer poštenega očeta našega sedanjega župana. — Domaća vlada molči k vsemu temu, ker tudi ona se zmeni za enakepravnost dō Slovencev toliko, kolikor za lanski sneg! Prephlevni smo!

Telovadba v „Goriškem Sokolu“ prične prihodnji mesec. Kdor bi se rad učil, naj se blagovoli oglašiti pri katerem odborniku.

Društvo „Sloga“ je imelo učeraj ob 11. predpoldne svoj redni letni občni zbor v prostorijah goriške Čitalnice. Obsirno poročilo je objavila današnja „Soča“.

Na tem mestu podamo le račun o dohodkih in stroških tega društva.

Politiško društvo kot tako je imelo 178 gld. 54 kr. dohodkov in toliko stroškov. Stan premoženja kaže 123 gld. 73. kr.

Za „Slogine“ zavode je bilo dohodkov: Gotovina 371·89, šolnina 172·42, obresti (sprejete) 3·89, goriška lj. posojilnica darovala 110 gld., družba sv. C. in M. 1700 gld, vladna podpora otroškemu vrtu (kjer se urijo kandidatninje) 300, banka „Slavija“ 200,

radodarni doneski 2353-09. glavnice pri zasebnikih 200 gld. — skupaj 5411 gld. 29 kr.

Stroški:

Najemščina v ulici sv. Klare, v ulici Barzellini, za otroški vrt „pod kapelo“ 1445 gld.; plače učiteljskemu osebju 2783 gld. 30 kr.; šolska oprava in pohištvo 587 gld. 96 kr. (ta svota se je potrosila za opravo v novih razredih in otroškem vrtu ter popravje prostorov novega otroškega vrta); upravljeni stroški 126 gld. 96 kr. — skupaj 5009 gld. 19 kr.

Preostanek znaša 402 gld. 10 kr. — Stan premoženja kaže 2137 gld. 15 kr. Ako pomislimo, koliko je društvo izdalo celo leto, moramo le občudovati požrtvovanost slovenskega naroda, da ima društvo še nad 2100 gld. imetja za vsako silo. — Proračun za tekoče šolsko leto znaša 5500 gld. Rodoljubi, na delo!

Duhovske zadeve. Vodja svetišča Matere Božje na Sv. Gori je imenovan č. g. Andrej Leban, do zdaj vikar v Grgarju. — Na njegovo mesto pride č. g. Josip Godnič, vikar v Krombergu; na tega mesto pa č. g. Anton Pahor, vikar na Gorenjem polju. — Župniške izpite so delali ta teden č. gg.: Jakob Rejec, župniški upravitelj v Čepovanu, Ignacij Valentincič, župniški upravitelj na St. Viški Gori, in Suppanzigh, Eduvard, duhovni pomočnik v Fari. — Č. g. Josip Budin, duhovni pomočnik pri Sv. Ignaciju v Gorici, bo poučeval krščanski nauk v dveh razredih slovenske šole v ulici sv. Klare.

Pri tej priliki naznanjamо častiti duhovščini, da 41 vikariatov naše nadškofije je povišanih v župnije. Imena naznanjamо o priliki.

Odbor „Sloge“ se je že sestavil in sicer tako-le: predsednik dr. Anton Gregorčič; podpreds. župnik Blazij Grča; blagajnik Val. Kancler; tajnik Andr. Gabršček; odborniki: grof Alfred Coronini, dr. Aleksij Rojic, trgovec Anton Fon, dr. Franc Žigon, vikar Josip Mašer, in župnik Jos. Poljsak.

Zemljiska knjiga je naposled vendarle končana tudi za občine Šempas, Vitovlje, Ozeljan, Osek in Št. Mihel. Zdaj je razpoložena na pogled, da se more vsakdo pritožiti proti morebitnim pogreškom. Čas za to je do konca aprila 1895.

Skraini je čas. — Utezajšnji „Corriere“ pripoveduje, da višje deželno sodišče v Trstu je baje naložilo predsedništvu okrožnega sodišča goriškega, naj pazi na to, da bo imelo na razpolago dosti slovensčine sposobnih močij, za slučaj, da bo treba obravnavati v slovenskem jeziku. Zato je došel v Gorico za namestnika državnemu pravdniku dr. Ant. Sancin, dasi je bil na prvem mestu predlagan neki italijanski sodni pristav, ki sicer popolnoma (!) pozna slovenski jezik, le govorov da bi ne mogel imeti v tem jeziku. (Pa vendar pozna „perfettamente“ slovenski!)

„Corriere“ in njegovi židovski od-

vetniki, ki ne morejo govoriti slovenski, so seveda vsi nervozni zaradi te novice, tolike bolj, ker pride v Gorico tudi sloverski odvetnik, kakor naznanja „Corriere“, ki vsklikne: „ecco siamo dunque in una completta éra di slavizzazione“. — Ako bi dobili Slovenci, kar nam tiče, pa kričé, kakor divji. Taki so naši ljubeznivi sosedje!

Radodarni doneski. — Za „Slogine“ zavode so dosli v zadnjih 14 dneh sledeči darovi: Visokor. g. Alfred grof Coronini-Cronberg 200 gld. — Č. g. Blazij Grča v Šempasu (zakasnelo) 4 gld. — Gosp. Miha Bizjak v Babaen (Dalm.) 1 gld. — Č. g. Fr. Kofol v Kalu 15 kron, katere mu je prisodil sodnik za udarce v „Pr. L.“ — Č. g. Edv. Strelcij v Rihembergu 5 gld. — Gospa Eliza Seppenhoffer v Gorici 1 gld. 40 kr. — Krokarji v Ajdovščini so zložili v veseli družbi pri vinski stiskalnici v kleti g. L. 2 gld. 40 kr — Kraševci, ki je skrivaj pobegnil v Trst, delnico „Goriske Čitalnice“ vredno 10 gld. — Duhovnik v Furlaniji 5 gld. z dostavkom: „Kdor ima premoženje tega sveta in vidi svojega brata, da je v potrebi, in zapre svoje sreč pred njim: kak prebiva ljubezen božja v njem?“ in „Otročiči moji! ne ljubimo samo z besedo, tudi ne z jezikom, ampak v dejanju in resnici (Sv. Janez apost. v I. listu 3 pogl. od 17 do 18 vrste)* — Gosp. Karol Faganel v Mirnu 5 gld. — Gosp. Josip Pavletič v Gabrijah 1 gld. — Gosp. Anton Koren, trg., 1 gld. — Gosp. Fr. Blažon v G. 1 gld. — Gosp. prof. Andrej Kragelj 2 gld. — Gospod B. P. za 5 mesecov 5 gld. — Gosp. notar Jos. Kavčič 1 gld. — Gosp. Marmolja Jos. 1. gld. — H. Fr. 2 gld. — Gosp. Leop. Bolko v Črničah 2 gld. — V pušici pri g. Ljubljani 1 gld. 10 kr. — Gosp. Podberšček Martin 50 kr. — Gosp. Simon Rožane, krojaški mojster 1 gld. — Dr. N. N. 2 gld. — Preč. g. dr. Josip Gabrijevčič, vodja semenišča, 5 gld. — Dr. I. I. 2 gld. — Gospod Ambrož Poniž v Rihembergu 50 kr. — Nekdo 1 gld. — Gosp. prof. Ant. Šantel 1 gld. — Č. g. Fr. Kl., duhovnik, 6 gld. — G. Filip Štobelj v Šmarijah 1 gld. (zakasnelo.) — Gospica Ivanka Plesova nabrala je na dan volitve župana med starešinami 7 gld.

Zadnji „Soči“ so bile pridejane p oložnice poštne hranilnice, s katerimi so doslej darovali za „Slogine“ zavode sledeči dobrotniki: Gosp. Vincente Vetrib v Bocnu 1 gld. 10 kr. — Ajdovski krokarji so se zopet zbrali na dan sv. Mihaela in slavili imeniten dan: zložili so 5 gld. 55. — Preč. g. Ivan Vrhovnik, župnik v Ljubljani, 5 gld. — Gosp. Filip Terpin, župan v Sv. Križu, 4 gld. 40 kr. (?) — Gosp. Ivan Lokar v Mirnu 1 gld. — Bl. g. Ern. Ferletič nabral med rođoljubi 3 gld. — Č. g. F. P. v Fojani 5 gld. — Bl. g. Jakob Urbanija na Dunaju 1 gld.

Odlična hvala dobrotnikom naše milne mladine v Gorici. Bodimo vstrajni in zmaga bo naša!

Trtna uš. — Poročali smo, da so zasledili to strahovito uničevalko vinogradov v Velikih Žabljah; takrat smo rekli, da tudi so

sedanja križka županija je ni prosta. Porocajo nam pa iz sv. Križa, da posebna komisija je pregledovala celo vrsto vinogradov, a uši ni našla nikjer, kar daje upanje, da se ni se razširila do tječaj. — Zasledili so pa trtna uš v nekaterih vinogradih renske županije. Pozor!

Iz Furlanije smo prijeli obširen dopis iz peresa našega starega sotrudnika in vrlega soboritelja o zlati maši odličnega župnika preč. g. Braidoja v Cervinjanu. Prostor naš je skromen: ako bo le mogoče, ga priobčimo v prihodnji „Soči“.

Dražba užitninskega davka bo v slednjem redu: 15. t. m. za goriški okraj v Gorici 34.980 gld., v Boču 2809 gld., v Korminu 14.628 gld., v Cervinjanu 14.204 gld., v Tržiču 12.190 gld., 16. t. m. v Tolminu 9328 gld., v Gradisču 12.847 gld., v Ajdovščini 6362 gld. za vino in 3131 za meso. — 17. t. m. v Cerknu za 1855 gld.

Telefon v Gorici začne poslovali proti koncu tega meseca; naročili so si ga tudi razni zasebniki. Lenassi v Solkam ga je podaljšal do tječaj na svoje stroške. Goriška posta bo zvezana s kolodvorom.

Furlanska železnica ima nečuvano reven promet; večkrat drdrajo vlaki povsem prazni od Tržiča do Cervinjana. Izguba je očitna. — Ta neuspeh hočejo pokriti z izgovorom, da bi železnica morala biti zvezana z Italijo v San Giorgio di Nogaro. V tem slučaju bi se ves promet iz Trsta do Benetk in dalje v Italijo obrnil po tej železnici, ki bi postala takoj glavna proga. — Ali gospoda, zgradili ste si krajeno (lokalno) železnicu, katero ste stavili v deveta nebesa; zdaj jo imate! Pokažite svoj promet, ko se že toliko bahete z bogatijo!

Po volilnem shodu tožba. — „Slov. Narodu“ od srede so poročali iz Boča: Čitateljem „Slov. Naroda“ je znan junaski čin že večkrat proslavljenega g. Karola Perinčiča v Soči pri Boču na volilnem shodu v Boču dne 15. julija t. l., ko bi ga bila kmalu doletela dvomljiva čast, da bi ga razdraženi volilci na ne prerahel način postavili iz volilne dvorane dol in večje Sorčeve gostilne, če bi ga ne bil vladin komisar kot navadnega kalilca miru „v imenu zakona“ odstranil iz srede uzorno obnašajočih se volilcev. Ves ta komičen prizor je drastično opisal naš poročevalec o šestih volilnih shodih na Goriškem. — Ali ta gospod onega dne, ki je dokazal, da so taki krivi proroki najnovejše „Slovenčeve“ sole osamljeni v teh okrajih dežele goriške, ni se imel zadosti. Hotel si je malo ohladiti svojo jezico. Jedini mož, ki je govoril z njim, je bil njegov sorodnjak, součenec in menda celo dalji sorodnik, urednik „Soče“ iz Gorice, ki si ga je prav pošteno privoščil in mu povedal, kar mu je slo. Ker tihče drugi ni govoril z njim, spravil se je nad njega, podavši sodišču nič manj nego ovadbo radi nevarnega žuganja z revolverjem (katerega ta niti pri sebi ni imel) in radi razčlenjenja časti, češ, da mu je rekel: „Pojdi, pojdi, saj si prismojen“. Ali njegove priče gg. vikar Kurincič, nadučitelj Bratina, Mat. Jonko in poštar Sorč ne le da niso izrekli ne jedne obteževalne besede proti predniku G., marveč

izjavile so, da Perinčič je bil tisti, ki je g. G. surovo napadel in razčalil pri shodu. Zaradi razčaljenja časti se je pa vršila včeraj kazenska obravnava, pri kateri je bil g. G. oproščen, kurat Perinčič pa obsojen v poravnavo vseh stroškov. Poleg tega ga čaka tožba zaradi razčaljenja časti in obrekovanja, ker je v ovadbi in zapisnikih rabil žaljive izraze in pripisoval zaničljive lastnosti svojemu nasprotniku.

Od sv. Lucije. Poročali smo že, da so širje inženirji c. kr. centralnega nadzorstva državnih železnic na Dunaju natančno premerili železniško progo od sv. Lucije po Baski dolini do Podbrda. Ko so izvršili pri nas delo v 4th mesecih, podali so se v Gorico. Pred odhodom priredili so banket, h kateremu so povabili razven gospoda c. kr. okrajnega glavarja grofa Marenčija še nekaj drugih gospodov iz Tolminu, dalje g. Ignacij Kovačiča in dva naša stara znance in rojaka iz Gorice. Mej banketom napis je prvi glavar državnim inženirjem, izražajoč iskreno naše vsega tolminskega prebivalstva, da bi našo deželico kmalu vezala taka železniška proga, od katere bi imeli vsi kraji kar največ koristi. Zahvalil se je na napitnicu načelnik g. Schulz ter ponazarjal, da so premerili že mnogo sveta po raznih krajih naše širne domovine, da pa niso našli doslej še nikjer toliko podpore od vladne strani, kakor od c. kr. okrajnega glavarstva v Tolminu, osobito od g. okrajnega glavarja, kateremu velja njegova napitница. Govoril je dalje g. Klavžar v resno-saljivi obliki, kako so nam državni gospodje že davno davno obetali železnice, merili so jih in merili, a doslej nismo videli še nikakega napela. Čakali smo in čakali, točili se in upali, a vse upanje nam je splatalo po Soči v morje. In če bi bilo šlo tako dalje, bi nas bilo kmalu konec — samega upanja in lepih obljub. A sedaj se kaže vendar, da se nas hoče vladca usmiliti, predno v gospodarskem oziru popolnem poginemo. Zato napije g. inženirju, ki nas naučujejo z veselim upanjem, in g. c. kr. okrajnemu glavarju, ki boste golovo najskrene, se podpiral naše prošnjo za zgradbo železnice, kakor se sploh vedno z vsemi silami poteguje za vsa koristna podjetja svojega okraja, za ceste, mlekarice, pošte, sole in drugo. Na to se zahvali še g. inženir Gaertner s toplimi besedami Kovačičevi obitelji na znani govorljivosti.

In slednje naj še mi srčno pozdravimo g. inženirje, ki so si pridobili s svojim prijaznim in dostojnim vedenjem proti nam in našim delavcem popolno naše zaupanje in našo ljubezen. Bog Vas živi! Na veselo srečanje na mostarskem kolodvoru!

Iz tolminskega glavarstva. — Splošne pritožbe se slisijo o tolminskem dimnikarju, ker ga ni po celo leto v kraju, kjer bi moral ometati. Oblastnije imajo potrpljenje z njim, ker ima precejšnjo družino. Toda potrpljenje ima tudi svoje meje. Ta obrt zahteva treznih ljudij in ne pijači udanih. Prosimo, da oblastnije čim preje odpravijo ta nedostatek.

V Devinu je prišla kot učiteljica gospa Lavra Šole, doslej službujoca v Medani, ker je devinska sola razširjena v dvorazrednico. Poučevala se bo tam kot prost predmet tudi italijanščina. S tem so se Legi zaprla vrata v Devin, a par čožotov in finančarjev bodo mirno spali, brez strahu, da se njih otroci poslovenijo. — drugi so pa že tako Slovenci.

V Devinu je bila 11. septembra t. l. volitev novega starešinstva. Pri tej priliki se je odstranilo nekaj mladčev, tako da je zdaj starešinstvo slovensko, dasi hoče nekdo biti celo — Sardinec. Voljen je v starešinstvo tudi g. H. Volarič. Volitev župana pa je bila v četrtek. Voljen je že tretjkrat zopet enoglasno za župana g. Miroslav Pleš, veleposessnik v Devinu. Živio! — Nadejamo se, da bo novo starešinstvo kaj več storilo za Devin, nego doslej, saj je potrebno marsikaj narediti in pripraviti.

Pa tudi v narodnem oziru bi trebalo nekaj več odločnosti: uradovanje naj bi bilo kolikor mogoče le slovensko, da bi ne kričali tržaski in goriški Lahi, da je Devin njenova "cittadella".

Na Ljivku so dobili nove zvonove, o katerih smo že govorili. Uhlj jih je Samassa v Ljubljani. V sredo so jih odpeljali iz Gorice, Krasni so že na ost. Zagotavlja se nam od merodajne sirani, da so zvonovi v vsakem pogledu brez madeža.

Važna novica. — „Slov. Narod“ od ponedeljka je priobčil na prvem mestu sledeti dopis iz Gorice z dne 7. oktobra:

«Včeraj popoldne je slavnost tukajšnjimi rodoljubi od ust do ust vesela novice, da visoko c. kr. ministerstvo je zadovoljstvom sprejelo na znanje novico, da društvo „Sloga“ hoče ustanoviti v Gorici prekristno nadaljevalno solo za slovenske obrtnike. — Dolgo časa smo čakali take vesti z Dunaja in začelo nas je že skrbeti, kajti „Slogina“ prošnja z vsemi potrebnimi načrti in drugimi podatki, zadajajočimi vzdrževanje in notranjo uredbo te sole, je odšla potom c. kr. glavarstva v Trst že 17. maja t. l. Mi poznamo našo laško gospodo, ki se krčevito upira vsekemu slovenskemu napredku v Gorici, zato nas strah ni bil neopravičen, da se urešenje te lepe misli vsaj predolgo ne zavlecce, kajti zaprčili nam kaj takega itak ni mogoče, ko visoka vlada sama rada podpira obrtne sole in postavlja za njih podprtjanje vsako leto v proračun okrogih 300.000 gl. — Dasi ni doslo še vladino dovoljenje, vendar je odbor preskrbel vse, cesar treba, da se sola lahko takoj otvor, ko pride dovoljenje. Klopi in vsi učni pripomočki so že nabavljeni in poskrbljeno je tudi za dobre učne moći. Solo je dobila svoje prostore v novem „Sloginem“ šolskem poslopju v ulici Barzellini. — Ta sola je velikega pomena za naše goriške Slovence, ki že od 1. 1885 zmanjšenimo po njej. Tistega leta je namreč tudi deželni goriški zbor dovolil 1000 gl. letne podpore (po toliko dajeta tudi vlada in trgovinska zbornica in 500 gl. goriško mesto) tukajšnji „scuola professionale“, ali s pogojem, da za slovenske učence je treba poskrbeti slovenski pouk. Kuratorij te laške nadaljevalne sole za obrtne učence je sicer sprejel to lepo deželno podporo, ali za pogoje se ni zmenil čisto nič. In glejte ta naš slavni deželni odbor, kako včasih je izvrševal sklep deželnega zabora: nakazoval je tej soli vsako leto 1000 gl., ne da bi se bil pobrigal, ali sola izvršuje pogoje, pod katerimi je sprejela to podporo. Naša dva narodna (?) deželna odbornika sta molčala k vsemu temu in mirno gledala, kako se z deželno podporo potujejo slovenski obrtni učenci, ki iz vse dežele prihajajo v goriško mesto! — Lanski

občni zbor drustva „Sloga“ dne 12. oktobra je soglasno sprejel resolucijo, katero je stavil in utemeljil „Sočin“ urednik, naj odbor začne resno misliti na to, da se zapreči nadaljnje raznarodovanje našega obrtnega narašaja in da se mu da prilika, izobraziti se v maternem jeziku s tem, da se čim prej ustanovi nadaljevalna sola za obrtne učence s slovenskim učnim jezikom. — Odbor je sklenil na to, da ustanovi tako solo do jeseni t. l. Spomladi je podal prošnjo na deželni zbor, v kateri je razložil potrebo take sole, ker laska „scuola professionale“ sicer sprejema deželno podporo, a se ne briga za stavljeni pogoji, in prosil za deželno podporo. Državni in deželni poslanec grof Alfred Coronini se je ob jednem zavezal, da plača društvu kot ustanovno glavnico znamenito sveto 4000 gl., ako deželni zbor dovoli tudi slovenski soli jednak podporo, kakoršno dobitva laska že od 1. 1885. Kaj se je zgodilo s to prošnjo, je znano „Narodovim“ čitaljem. Pokopali so jo v prašne predale deželnega odbora pod navadno krinko „per studii e riferita“, t. j. izročili so jo deželnemu odboru, da se o tej prošnji posvetuje in poroča pri prihodnjem zasedanju. Vsled krepkega pojasnila tukajšnje „Soče“ v zakulisne spikte je došlo do znane tiskovne pravde Tonkli „Soča“, ki je končala z znano poravnavo „za obč stranski jednak častno“. Ali odbor „Sloga“ se ni dal oplašiti vsled tega neuspeha, maryč s toliko večjim pogumom se je lotil dela. Zdaj je ta lepa misel faktum, katerega se veselje vsi Slovenci tu v tej zelo važni slovenski postojanki ob jezikovni meji.

Da bo sola dobro obiskovana, gotovo se bolje nego laska, je gotovo, kajti obrtni narašaj je po večini slovenske narodnosti. Kakša škoda, da smo mi se le letos oskrbeli to, cesar mu bo treba v življenju, kakor ribi voda. Cesar je mladina, tega je prihodnost! Evo gesla, ki nas vspodbuja v naši težavni borbi proti nenasitnemu lahonstu! Da bi pa sola imela dosti gmotnih sredstev, to bo zopet nova skrb itak dosti obremenjenemu odboru. Upamo pa, da bosta vlada in dežela podpirala te solo, kakor podpirata laško poslojevalko slovenskega otroškega narašaja že od 1. 1885. Tudi trgovinska zbornica bo imela priliko, dokazati tudi dejanski svojo nepristranost, ne le s subimi frazami, kakor se je nedolžno dobrikala Slovencem doslej. Od mestnega zastopa ne pričakujemo ničesar, ker pri tej gospodi vlada le sovraštvo do vsega, kar le spominja na Slovence. — In takó bomo imeli goriški Slovenci solo, kakoršne nima niti naša slovenska prestolnica, bela Ljubljana!

Uradni pečati. — Na drugem mestu poročamo, da višje deželno sodišče v Trstu je zapovedalo okrajnemu sodiščemu v Kopru in Piranu, da morata v enem mesecu prirediti vse napise tudi v slovenskem jeziku. To bi nekako soglašalo s člankom v „Domovini“, kateri smo ponatisnili med štajerskimi novicami, kajti vlada naj sama gre z dobrimi vzgledi naprej, ako zahteva n. pr. v Ljubljani tudi nemške ulične napise. — Ali tudi uradni pečati si morata prirediti v slovenskem jeziku. To je naravno, kajti na slovenske tiskane obrazce in spise pač tice tudi slovenski pečati. — V tem zmislu se je pritožil že pred meseci naš urednik z utemeljeno ulogo proti laškim uradnim pečatom v Gorici. Odgovora še ni dobil. Ali je prišla ta pritožba pred oči višjega sodišča v Trstu? Menimo, da se je to zgodilo! Ako je pa izdalo naredbo v zmislu

protožbe za Koper in Piran, pričakujemo je tudi za Gorico.

Uradovanje pri glavarstvih. — Pri volilnih shodih je pojavno naglašal g. poslanec dr. Gregorčič, da okrajni glavarstvi v Tolminu in v Sežani dopisujeta županstvom in strankam v slovenskem jeziku, kar prebivalstvo jako veseli, dočim se v Gorici v tem pogledu vedno gresi. — Mi smo nedavno podali neoporečen dokaz o takem ravnjanju goriskega glavarstva: evo danes dva druga slučaja:

Poljski čuvaj Jožef Dragonja v Vitovljah je bil zaprisežen; dvomimo, da bi se bilo to zgodilo v nemškem jeziku. Ali spričevanje te prisegi je izdalo glavarstvo 1. t. m. v nemškem jeziku. Tiskanica ima nemško in slovensko besedilo, a izpolnjena je nemški. Ali je slovenski del le za parado?

Posestnik Just Kristančič iz Ozeljana si je sezidal novo hišo. Vse svoje spise v davčni zadevi je podal v slovenskem jeziku, ali rešitev z dnem 21. pr. m. st. 17.433., v kateri davčni razred je postavljena hisa, je dobil v nemškem jeziku. Tiskanica ima na eni strani nemško, a drugi slovensko besedilo, ali izpolnjen je bil nemški del. Čemu je pa slovenski?! — Radovedni smo, ali glavarstvo postopa takó tudi s prebivalci edine deloma laške občine ločniške v svojem okraju! Daljšega komentarja pač ni treba! (Prosimo svoje čitatelje, naj bi nam naznajali enake slučaje po gorenjem zgledu: kratko a načančno.)

Ajdovska predilnica, katero je do tal uničil grozni požar, je zopet dozidana. Meseca maja prihodnjega leta bude popolnoma dovršena v notranjih prostorih, da takrat začne že delovati. Prenovljena je po najnovnejših zahtevah; razsvetljena bo z elektriko. — Zavarovalnice so plačale 370.000 gld. odškodnine.

Laški napisí v Rubljah. — Vodstvo južne železnice je napravilo stranišča pri rubljski postaji. Poprej je še poprašalo tamošnje županstvo, ali ima kaj ugovarjati proti prostoru, ki je bil v to dolečen. Županstvo je bilo zadovoljno s prostorom, a že takrat je prosilo, naj vodstvo južne železnice poskrbi, da bo napis tudi slovenski. Ali stranišča so sezidali in postavili le — nemški in slovenski napis. Še lepša je pa ta, da inženir (!) iz Gorice, ko je prišel pogledat dokončano delo, je dal odstraniti še nemški napis. Takó imamo zdaj na slovenskih tleh laške napisé. (Sicer pa v Sežani trpe na postaji celo laške napisé na poštni tržicí!)

V Šmarijah pri Ajdovščini bo od prihodnje nedelje skozi osem dni sv. misijon. Vodila ga bosta č. oo. Doljak in Tomazetič. — Občani so ob letošnji trgovini zbirali mošt, kateri prodajo v namen, da si omisijo nove zvonove.

Vinska letina v deželi je srednje dobra, kakor smo že poročali. Nikjer nimajo toliko vina, kolikor lani; po nekod ga je le polovica in tudi le tretjina — ali veliko boljše, močnejše je od lani. Zato bo letos tudi cena nekoliko višja; zdaj ga prodajajo največ po 16 gld. hekt. — Pustite laška vina, kajti izborna kapljica nam je Bog dal doma!

Tržne cene v Gorici. — Moka, otrobi in turšica se prodajajo po onih cenah, katere smo naznali zadnjie. — Ka v a santos 152 do 156 sandomingo 164, java 168, portoriko 176 do 185, moka 192, cejon 188. — Sladkor 33. — Petrolij v zaboju 5 gld. 75 kr., v sodu po 18½. — Slatina 56 do 60. — Maslo surovo 80, kuhanzo 90. — Vino po 15 do 17.

Dopisi.

Iz Gorice. (Izjava o zvonih). Dopisa „Iz hribov“ v „Primoru“ in v „Soči“ o zvonih sta me tako razveselila, kajti z njima se mi je zvršila neka srčna želja. Kot prijatelj lepemu zvonjenju delujem namreč osobito v novejšem času na to, da dobre naše slovenske občine zvonove, dostenje prave cerkvene umetnosti in spodobne omikanemu narodu. Da bi bolje pospešil to svoje delovanje, oglašil sem se že nekatere krati v „Soči“ ter napisal o zvonovih nekoliko dopisov v obliki, s katero sem upal izvzeti si sotrudnika, ali pa tudi nasprotnika. Dolgo časa sem čakal, strah me je bilo že skoraj samote. Naposled sta se vendar odzvala dva preč. gospoda iz gor. Dobrodola mi torej! Seveda bi mi bolje ugajala, da bi se bila postavila na moje stališče, stališče umetnosti. Ali na prvi začetek se prav rad odrečem tudi tej ugodnosti. Da mi nasprotujeta, kako mi je všeč, kajti tako lažje reagujem. Nekaj neprijetnega pa slutim vendar v njiju dopisih, in temu velja ta moja izjava.

Kdor se uglebi v ta dopisa in pokulta nekoliko za njih vrstice, utegne si ustvariti o meni sliko, ki bi mi ne bila v čast. Dopisoma ne manjka drugega nego dostavok: Evo sebičnega dopisnika goriskega! Ljubljanski zvonarje povzdigne v nebesa, a laškega peha v pekel, ker... je za to plačan. — Preč. gg. dopisnikoma nočem delati krivice, nočem ju dolžiti, da bi bila hotela vedoma podlitati mojem dopisu ta neplemeniti nagib, vendar pa se vidim primoranega, izjaviti na to stran jasno besedo; zakaj tudi neki drugi gospod — ni ravno treba, da ga imenujem — hoče z istim sredstvom zavirati moje delovanje.

Izjavljam torej, da sem imel že mnogočrat priliko posredovati pri nakupu glasovirov in harmonijev, da sem bil osobito v novejšem času večkrat naprošen, da sem preiskoval nove zvonove. A za vse to nisem prošil ne zahteval ne prej niti pozneje niti krajevja. Že tudi se mi je honorar za to ponujal in silit. Imel sem s tem tudi že stroške in plačal jih iz svojega žepa. Tako sem ravnal, tako budem ravnal. Imeti hočem proste roke in čisto čelo. Jaz delujem iz prirojene ljubezni do lepega zvonjenja za cerkveno umetnost in blaginjo našega ljudstva. To mi je vše, zvonar nje, naj se že piše Samassa, Broili, ali kakor hoče. Veden in popolnoma neodvisen opazovalec in ocenjevalec zvonov sem torej in ne kak plačan zvonarski hlapec. Poznam dobro 24 najnovnejših laških zvonov v naši okolici, primerjal sem jih s prejšnjimi, primerjal z zahtevami znanstvenih del o zvonovih in prisel sem po resnem premišljavanju do izpoznanja, da moram tako ravnati, kakor ravnam. Ako to koga boli, obžalujem; uverjen naj bode, da mu ne želim slabega ter bi mu rad koristil, ako bi mu mogel.

Zvonove nam izlivata sedaj dva zvonarja. Izpoznal sem, da je jeden boljši nego drugi. Prvega priporočam iz vzrokov, katere sem navedel v zadnjem dopisu. Priporočam ga s tem mirnejšo vestjo, ker soglašam tako z imenjem benediktince patra Blessing-a, ki je spisal do sedaj najtemeljitejšo razpravo o zvonovih. V tej razpravi („Über Glocken und

ihre Musik“ v časniku „Der Kirchen-Schmuck“ 1888. in 1889) piše: „Es genüge hier der Hinweis auf das, was zunächst liegt, auf die sojiden und mehrfach anerkannten Arbeiten der Glockengiesserei S a n n a s s a in Laibach (Krain), welche stets sehr schöne Exemplare liefert, die genau und deutlich die grosse Terz als ersten Beiton erklingen lassen.“ Preč. gospoda držita, kakor se vidi iz zadnjega dopisa, mnogo na zvonarja Hilzer-ja, a pater Blessing ga niti ne omenja. Da bi mu Hilzer ne bil znan, ne morem si misliti, kajti Blessing je bival do lani v Sekovi. Sicer pa Hilzerjevih zvonov na Goriskem menda ni.

Sklepajo to izjavo, moram preč. gg. dopisnika se jedenkrat opozoriti, naj nikar ne mislita, da pišem jaz v „Soči“ na prošnjo, željo ali celo naročilo g. Samasse. G. Samassa je prezaveden umetnik in prehodat gospod, da bi imel potrebo iskati dela po taki poti. Jaz bi mogel temveč preč. gg. dopisnikoma dokazati črno na belem*, da pišem v „Soči“ proti volji g. Samasse. A za to se jaz seveda ne brigam. Ne dam si ukazati, naj pišem, a tudi ne, naj molčim.

Tega bodi za danes dovolj! Podrobnejje odgovorim preč. gg. dopisnikoma, ko utegnem. Pri tej priliki poredem katero tudi o seslavčku v „Correspondenz-Blattu“, na kateri se gg. dopisnika tako zapravo sklicujeta, a kateri ni meni še sv. pismo.

Dopisnik goriski o zvonovih.

Iz Svetega pri Komnu. 4. oktobra. (Blagovljenje nove sole.) Lepo slavnost smo praznovali Sveti dan 4. oktobra t. l., kajti obhajali smo slovensko blagovljenje in otvorjenje naše nove sole. Do sedaj so naši otroci pojavili v komensko sti-rizrednico, pa ker je ta sola brojila vsak leto nad 400 otrok, in je bila za to število otrok pretesna, je sl. c. kr. okraj. sol. svet blagovolil uslušati prošnjo našega gospodarskega sveta ter račil tukaj ustanoviti eno-razrednico s samostojnim solskim voditeljem. S tem činom zgubi komenska sola 100 otrok ter je tamoznjemu učiteljstvu delo nekako olajšano, a nam je tudi jako ljubo, ker naši otroci ostanejo doma in jim ni treba ob vsakem vremenu pojaviti proti Komnu.

1. oktobra smo tedaj praznovali velik praznik. Ob 9. uri zjutraj so topiči pokali in zvonovi pritrkovali. Nad solskim poslopjem so vihrale cesarska, narodna in deželna zaставa. Sli smo z otroci paroma — v procesiji — k sv. maši, katero je daryval preč. g. Iv. Lukežič, dekan komenski. Božje službe so se udeležili: gospodarski svet, kraj. s. svet komenski in ogromna množica ljudij, naše vasi. — Po sv. maši smo klicali sv. Daha, da bi naši mladini dal vse kreposti ki dicio pridno mladost. — Po božji službi smo si zopet v procesiji pred solsko poslopje. Potem je g. dekan blagoslovil novo solo. Po končanem blagoslovu je g. dekan v lepih besedah polagal zbrarim na srca skrb za pravi pokrok. Po tem govoru povzame besedo g. Anton Leban, nadučitelj komenski in pred. kraj. sol. sveta ter v imenu c. kr. okraj. sol. sveta pozdravi: 1.) Vse navzoče. 2.) Solsko mladino. 3.) Novega učitelja g. Iv. Grahlija. 4.) Gospodarski svet. 5.) Soliske oblastnije in konečno Nj. Veličanstvo. Končuje svoj krasen govor o imenilnosti pouka, pravi, da bi se vedno svetile in pouk vodile tri zvezde: ljubezen do Boga, ljubezen do cesarja in ljubezen do domovine. — Spominja se zvestobe in učanosti do prevzeti. Habsburške dinastije, vrline našega presvitlega cesarja Fran Jozefa I. ter zaklicje trikratni živio Nj. Veličanstvu.

To je res: Ursin.

Navzoči zapojejo cesarsko pesem in potem pozdravi nayzoče in šolsko mladino g. učitelj Iv. Grahli. V lepem govoru klice otroke in starše na skupno delovanje.

S tem je bil končan prvi del slavnosti. Popoldne so imeli gospodarski svet, g. župan komenski Jožef Kovačič in njegov tajnik g. nadučitelj Anton Leban in naš g. učitelj Iv. Grahli skupno večerjo v gostilni g. Alojza Kovačiča, kjer je bila izborna postrežba. Prvo kupico izbornega terana so izpraznili na poziv in naudušene besede g. nadučitelja Ant. Lebana na presvitlega cesarja Frančiška Jožefa, katere besede so bile z oduševljenostjo sprejete, kajti živoklici in pokanje topičev so daleč na okrog naznanjevali to napitnico. — Sledilo je še več lepih napitnic, kakor n. pr. na g. c. kr. okraj. glavarja, g. nadučitelja, g. učitelja, g. načelnika gospodarskega sveta itd. — Vmes pa so v črno noc topiči pokali, da se je zemlja tresla in daleč na okrog bliskalo.

Tako smo praznovali dan blagoslovjanja novega šolsk. poslopja in uprave, da nam ta dan ostane neizbrisljivo vpisan z zlatimi črkami v naši kroniki.

Iz Tolmina. — Naslednje stvilke jasno pričajo, kako skrajno potrebna je bila bratilnica in posojilnica v Tolminu. Poslovati je začela 2. aprila tega leta, a prometa je bilo:

meseca aprila	14.947,44
* maja	22.422,48
* junija	10.308,-
* julija	11.654,39
* avgusta	26.963,54
* septembra	16.073,90
* do 8. oktobra	1.531,46

Skupaj 103.973,21

Da nisem sam videl stvilik, skoraj ne bi verjel velikemu prometu v tako kratkem času. Če pomislimo se nadalje na neugodne razmere, spremljajote ob času osnovanja te zadruge, smemo pač biti zadovoljni, da se vključ vsem neprilikam in težavam tako krepko razvija. Slavnemu načelstvu gre vsa čast in hvala, ker brezplačno se trudi in dela. Sosebno omeniti mi je g. H. Cazafuro, knjigovodjo, ki zorno vodi vse knjige. Ker mu drugega plačila ne moremo dati, mislim, da požrtvovalni gospod mi ne zameri, ako mu tim potom izrekamo najpristrnejšo zahvalo in priznanje.

Tolmin, dne 8. oktobra 1894.

Mkl. Kočjančič
zapisnikar nadzorstva.

Iz hribov. — K opazki slavnega urednistva v zadnji stvilki „Soče“, da je c. g. sosed na Idriji zračunil 1500 gl., naj blagovoli slavno isto se sledčeče objaviti.

Kakor mi je pravil g. sosed na Idriji, je v svojem dopisu misil na župnijo Sv. Lucijo in ne na svojo. Pri Sv. Luciji tudi misijo napravili nove zvonove, a ne tako hitro. Stari zvonovi pri Sv. Luciji tehtajo prilično 18-19 kvintalov. Ker pa laški zvonar draže platuje od g. Samasse stare zvonove in gledé na to, da g. Samassa skoraj eno tretjino več snovi porabi, zračunili smo, da občina Sv. Lucija bi potrosila za zvonove 1500 gl. več, ako naroči zvonove pri Samassi. Ker je pa znano, da Sv. Lucija ni posebno bogata, zato pač ji ne kaže pri g.

Samassi naročevati zvonov. Saj tisočaki se ne pobirajo na cesti.

Izvestno bode g. Samassov dopisnik še kako zinil o zvonovih s strokovnjaka stašca, za kar mu bodo vši hvaležni. Ker nismo strokovnjaki, zato prihranimo še nekoliko nestrokovnjakov opazk za morebitna pojasnila k strokovnjaskim razpravam.

S Pečtin na Tolminskem, 3. oktobra. — Že l. 1827. je bila udarila strela v naš zvonik ter takrat ubila en zvon. Ker je pa naša občina majhna in so jo nadlegovali med tem tudi še druge nesreče, na p. dvakrat pozar in se druge elementarne nezgode, ni bilo do sedaj misliti na napravo novih zvonov. Letos pa smo naročili dva nova zvona pri g. Samassi v Ljubljani in sicer takó, da ostane jeden stari zvon, kateri poje „fis“. Vendar mi smo do sedaj ponižno o tem molčali, ker nismo hoteli biti s tem ošabni, da bi bili brzo v svet trobili, da dobimo nove zvonove; hoteli smo čakati, da bi došli zvonovi, da bi jih bili videli in slišali, potem naj bi jih sodil kak strokovnjak, a obsodba kakega neveščaka ne bi bila umestna.

Da smo mi naročili nove zvonove pri Samassi v Ljubljani, je nekemu gospodu živogenj v podplatih in zato se je v „Primoren“ št. 20. z dopisom „iz hribov“ spravil tudi na naše nove zvonove, čeprav niso se došli. Ta g. dopisnik pravi: da akord es fis h: sekstakord; tako bodo po njegovi glasbeni vednosti zvonovi vglaseni: vzbuja že veliko nezaupanje. Pri nas ne vzbuja prav nikakega nezaupanja, kajti mi smo naročili zvonove, da bodo vglaseni res v H. dur sekstakord; „terea dis, kvinta fis, oktava h; ne pa, es, fis, h, ker h - es, je zmanjšana kvarta, ne pa velika tresa. To pa ni odločeval g. Samassa, ampak mi sami smo tako hoteli in tako bodo imeli. Punctum! Vi pa g. dopisnik se intervalov ne poznate, a hočete druge učiti o akordih, harmoničnih in melodičnih glasovih in podlitake g. Samassi krvido našega naročila in govorite o nezaupnosti. Da mi g. Samassi popolno zaupamo, pokazali smo s tem, da smo že plačali za zvonove 1428 gl., kar pa nismo bili primorani storiti, ampak te smo storili po dogovoru z g. Samassom, kajti mi dobro vemo, da je lože denar prej, kakor so zvonovi v zvoniku, skupaj spraviti, kakor pa polem. To je tudi čisto naravno, kaj ne? Zakaj tedaj imate vi g. dopisnik nezaupnost, ko vas vendar naši zvonovi ne bodo stali niti pol vinartka? Zakaj hočete zvoniti z njimi in jih nam pobijate, že prej nego so prisli?

Vi g. dopisnik pravite, da je Samassov zvon v Ročah previšok. — Uprašam Vas, kdo je jemal gias od ostalih? Ali je to storil g. Samassa sam? Tukaj pri nas je vzel g. Samassa od ostalega zvona sam glas in bode, ako bi se ne ujemali, on sam odgovoren. Govorili smo pa z njim slovenski, a ne nemški, ker on zna naš jezik prav dobro. Da bi kdo zahteval od njega, da mora zavoljo zvonarstva zatajiti svojo narodnost, ni umestno, ker vsak je dolžan skrbeti za ohranitev svoje narodnosti, samo, da druge pusti v miru in ne psuje, kakor delajo z nami Lah. Nam je v tem tisti ljub, ki vsaj nekoliko zaslužka da domaćim ljudem, ali da ostane denar vsaj na Avstrijskih tleh.

Govorili ste g. dopisnik tudi nekaj o spričalih, da niste videli nobenega iz strokovnjakov rok. Kedó daje spričala v razstavah? In koliko takih ima g. Samassa! — Preden kdo dobi naslov: c. kr. dvorni zvonar, mora gotovo tega tudi biti vreden, kaj? Mi smo pri naročevanju novih zvonov

tudi na to nekaj gledali, ker kar pri višjih krogih za dobro velja, naj bode v tej zadevi tudi nam prav, saj v tem ne moremo si se pomagati z geslonu: „Svoji k svojim“.

Dostavek uredništva. — Kakor je videli, nastala je zaradi zvonov prav živalna polemika. Obžalujemo le, da postaja že precej rezka in osebna. Tudi današnjemu dopisu smo morali pristriči mnoge zbadljive osti, ker radi bi olgranili to polemiko v okviru stvarne in tretne razprave. Nekaj smo izpuštili tudi zaradi tega, ker naš dopisnik „iz hribov“ sam isto popravlja.

Z Lelškega. (Nadzorstvo naših gozdov) je zadnji čas pri nas jako zanemarjeno. Že leto je preteklo, od kar smo zgubili iz Bolca gozdnega pristava; pozneje se je pripetila znana nesreča vrlemu gozdarju g. Plešku, da še zdaj nima povsem zdrave roke, kajti strel iz puške nesrečnega lahkomiselnika mu jo je silno razmesaril. Ali naši gozdi so med tem brez varstva in to je slabo za naše gozde, kajti koze pribajajo celo v mlade nasade. Kaki so nasledki, misli si lahko vsakdo sam. Kar čudimo se, da merodajni krogi nič ne storé v tem oziru.

Iz Bolesa. (Veliko veselja) je zbudil konec kazenske pravde, katero je naperil prosuli soški kurat č. g. Karol Perinčič proti uredniku „Soče“ zaradi — razjaljenja časti, čes, da mu je dejal na volilnem shodu: „pojd, pojdi, saj si prismojen“. Nihče ni tega slišal. Vse priče, katere je navedel Perinčič in ki so stale poleg Perinčiča, so pa odločno zamikale, da bi kaj slišale. Zato je bil urednik oproščen. — Umeje se: Ako rečemo komu kaj na stiri oči, to ni razjaljenje časti, pa naj bo očitanje še takó hudo. Ako bi bil torej č. g. P. lepo vtaknil v žep, če mu je g. G. res kaj povedal na uho, ne pa trosil po svetu, bil bi si prihranil to blamažo. — Sicer smo pri nas že davno na čistem gledé tega gospoda, da bi podobno očitanje tudi v javnem prostoru in pred občinstvom ne smatrali več za razjaljenje časti. Odstranili so ga iz Čitalnice, iz Ciril-Metodove podružnice, iz dvorane volilnega shoda bi ga bili kmalu nesli, nihče ne mara občevati z njim, dasi je dal svoje ime namezati celo na nove zvonove, kaj hočete še več? Gospod urednik: pominljite ga, kakor ga pomilujemo mi!

Iz okolice Ljubljanske, 9. okt. — Jako me veseli, g. urednik, da ste v zadnjih listih „Soče“ opisali v člankih „Lavita coltura“ med drugimi tudi pomen nekaterih laških kletvin. Jako sem se zavzel, ko sem brač, kaj vse kolne Lah. Mnogokrat sem čul pri nas italijanske dejavce izgovarjati besede, katere ste navedli v „Soči“, a meni se še sanjalo ni, kajti razumel nisem njih peklenškega preklinjevanja. In ko sem pojasnil zadnjič tovarišem pomen laškega bogokletstva, niso se mogli dosti načuditi toliki surovosti.

Nisem še imel priliko velikokrat občevati z Lah, a vendar sem skoraj vselej čul izgovarjati one bogokletne besede, katere so bile navedene v „Soči“. Jako sem hvaležen torej gospodu dopisniku, kateri je spisal članek „Lavita coltura“ ter ob enem tudi razložil pomen onih bogokletnih besedij, katere so zatrosili sem ter tje tudi k naši laški delavci. Omenjene besede smo imeli le

za nedolžne, navadne. Vsak pošten in trezen Slovenec bili mora hvaležen g. dopisniku, da je pojasnil to stvar. Upati je, da peklenko to preklinjevanje izgine popolnoma izmed Slovencev; kar mora vsak poštenjak od srca želeti.

"Krivčev".

Ostala Slovenija.

Trst in Istra. — (Shod volilcev v Škedenju) je sklicalo društvo „Edinost“ preteklo nedeljo. Zbral se je bilo veliko število okoličanskih mož. Po kratkem ogovoru predsednika Mandiča je govoril poslanec Na beroj o politiskem položaju in še posebe o krivicah, ki se godé Slovencem v Trstu in v okolici. O tem shodu prinaša „Edinost“ obširnejše poročilo, a tudi „Narod“ od torka se podrobno bavi z njim. Mi seveda ne moremo prepustiti veliko prostora temu shodu, čeprav bi prav radi obširno poročali o njem. Zato ponatisnemo iz zjutranje „Edinosti“ od torka le te vrstice:

Ta shod se je vršil minolo nedeljo uprav sijajno, tako, da moremo reči z gospodom Nabergojem, da še nikdar se nismo vračali tako zadovoljni iz Škedenja, nego takrat. Okolo g. poslanca se ni zbral samo veliko število volilcev, ampak takih volilcev, ki so velikim zanimanjem sledili njegovim izvajanjem. Velikanski utis pa je napravil na nas oni trenotek, ko je g. Sancin-Drejač, obsodivši Hohenwartov klub, utemeljeval za upnico Nabergoju: to vam je bilo oduševljenje, da nismo z lepa vidili tacega.

Po shodu se je razvilo tako vrvenje — pravo pisano življenje: svirala je škedenjska godba, prepeval je polnoštevilni zbor „Vesile“ ob neopisnim navdušenju občinstva in čuti je bilo navdušenih govorov, v katerih so govorniki idealnim ponosom in kipečo dušo rotili narod naš, da ostane zvest — samemu sebi in svoji mladosti. Govorili so gg. Nabergoj, Mandič, župnik Matušič iz Dalmacije, Sancin-Drejač, Cotič in drugi. Dvorana in dvorišče bila sta natlačena, poslednje je bilo razsvitljeno z lampijoni. Pozno v noč smo se Tržačani vračali domov se sladko zavestjo, da po naši okolici bivajo še poštena slovenska sreca in da je utemeljena nada, da zmagonosno premagamo viharje, ki divjajo okoli nas in se morda še podvojijo v nedaljni bodočnosti.

— (Na Prosiku) imajo c. kr. priznajalnico za srednje šole. Lani je poučeval na tej šoli g. Josip Balic iz goriškega kraja, ki je pa koncem leta popustil to službo. Zdaj je prišel tječaj gosp. Ivan Neherman iz Podgrada.

— (V Rovinju) je začel izhajati namesto propadlega „Risvegio“ vreden mušlonski bratec „L'Alba“. Ali že prva številka je bila zaplenjena.

— (Na mestništvo) je razpustilo občinsko zastopstvo v Voloski in v Cresu; zdaj vodijo vladni komisarji občinske posle, ali Hrvatom v neprijaznem zmislu.

Kranjsko. — (Ulični napis v Ljubljani edino v slovenskem jeziku so doslej postavljeni na desnem bregu Ljubljanice. To so pa le glavni ulični napis, tablice na hišah so še stare, dokler se konečno ne reši ta preporočna zadeva. — Deželnega odbora velenarodni juristi so se korenito urezali, ko so spustili med svet zloglasno prepoved takih napisov, da so le v milosti nemških baronov. Ako so slovenski volilci na Kranjskem zadovoljni s takimi ponižnimi hlapci gospodovalem novega kursa, potem res ne vemo, kakó naj dostojno cenimo sedanje stopnjo v narodni zavesti svojih kranjskih rojakov. In take odnošaje hvali, podpira in vzdržuje stranka, katere glasilo je „Slovenec“, ki izhaja v „Katoliški Tiskarni“ (z Janusovim licem „Katholische Buchdruckerei“) in stane 15 gld. na leto. Reklama za tak list to pač ne more biti !

— („Nemškutarstvo na Kranjskem“) je naslov člankom, katere prinaša „Soča“ iz peresa svojega poročevalca v Ljubljani. V zadnji številki sta bila zopet v perelu deželni glavar Oton Detella in dr. Papež (ali je to prava pisava njegovega imena, ne vemo. Rajni Favetti je izdal pred par leti furlansko burko pod naslovom „Leonardo Papeš“). O teh dveh gospodih nam je pripovedoval te dni neki goriški Slovenec slediče črtico iz življenja teh dveh „slovenskih“ prvakov :

Pred tremi leti sem se očenil. Po poroki sva šla z mlado soprogo na običajno potovanje. Največ časa sem se ustavil v Ljubljani, da pokažem svoji ženki vse znamenitosti slovenske prvostolnice in njene okolice. Obedoala sva v gostilni, kamor sta prihajala tudi stebra takozvane konzervativne stranke gg. Detela in Papež — a nista je izpregovorila slovenske besede: vse je bilo „dajē“ in le „dajē“ v proslavo matere Germanije na slovenskih tleh. Prihajali so k isti mizi tudi nekateri drugi gospodje, ki so med seboj sicer spregovorili kako slovensko besedo, ali v pogovoru z Detelo in Papežem so se posluževali le nemškega jezika. Moja soproga je čudno gledala take razmere v Ljubljani in nekoga dne mi pošepče: „Čuješ, ljubi moj, tu v Ljubljani je pa strašno veliko Nemcov“. — Kaj sem hotel? Hočem li, naj moja idealna soproga kar izgubi dobre mnenje o Ljubljani, katero si je ustvarila doma v svoji rodoljubni domišljiji? Pomagal sem si z neresničnim izgovorom — Bog mi odpusti greh, ona mi je že oprostila! — čes: „Kaj čes, zdaj je v Ljubljani veliko tujcev“. Detelo in Papež sem torej proglašil za tuja Nemca, da nisem razkril tedaj grde rak-rane na slovenskem telesu“.

K temu pripovedovanju goriškega Slovenca rámamo pristaviti prav ničesa več, saj je govoril on sam dosti jasno: Žalostno, da moramo čuti take novice iz bele Ljubljane. In take može nam kujejo v deveta nebesa kot uzor slovenskih politikov! Oj, kakó krotke dušice smo pač mi Slovenci, da si damo natevati take kozle!

— (Deželniglavar) Oton Detela je zopet brzojavno pozdravil otvoritev neke nemške šole. Ta pot je osrečil s svojim blagoslovom kočevsko zemljo. V Kočevju so otvorili novo nemško šolo in neizogibnega g. Dettello seveda ne smemo pogrešati med pozdravljalci. Tudi deželni predsednik baron Hein je brzojavil v Kočevje. Pri nas na Goriškem se k večjemu okrajni glavarji pobrigojo za take čisto navadne slavnosti, a na Kranjskem mora to biti seveda drugače, ko gre za razširjanje nemčuršta. In kočevska slavnost je imela pristno germansko lice, do skrajne meje izzivajoče proti 95% odstotkom slovenskega prebivalstva. — Slovenci smo pač krotke ovce! Ako nas tepejo, poljubljamo jim še šibo! Ko bodo udihali s kol po naših hrbitih, bomo morebiti bolj pametni!

— (Pod policijskim varstvom) je bil deželni glavar Detela tisti večer, ko je šel v slovensko gledišče (nemškega ni bilo) k slavnostni predstavi na predvečer Najvišjega godu. Raznesla se je bila namreč novica, da se utegne prigoditi kakša demonstracija proti Deteli, zato so porazdelili po gledišču 19 preoblečenih redarjev. Nič se ni zgodilo, kajti slovensko občinstvo je samo toliko taktno, da ne bo prijejal ob takih prilikah demonstracij niti proti g. Otonu Detelu, če tudi se on netaktno vede nasproti slovenskemu narodu. Ali nekako tolazilno se nam vidi vsaj to, da so v merodajnih krogih smatrali ljubljansko gledališko občinstvo vsaj sposobno, da bi se moglo vspeti do kakše demonstracije nasproti takim možem, kakoršen je njegova Prevzišenost — ali bo že kaj kmalu? — gospod deželni glavar Oton Detela.

— (Viharenljudske shod) so imeli socijalni demokrati v nedeljo zjutraj v kazinski restavraciji v Ljubljani. Ali doslo je pod duhovskim vodstvom toliko članov katoliškega delavskega društva, da so preglasovali demokrate. Vsled tega so nastali toliki nemiri, da je vladin komisar shod razpustil.

— (Pravnikova terminologija). Društvo „Pravnik“ je izdal slovensko terminologijo, t. j. določilo je izraze za vse stroke uradovanja. Uredil jo je dr. Janko Babnik. Ministerstvo za notranje posle in pravosodje ste že zapovedali, da se mora v slovenskem uradovanju rabiti ta terminologija.

— (Nemški list v Ljubljani). Pod Winklerjem je izhajal v Ljubljani zloglasni Dežmanov „Laibacher Tagblatt“ pod eno in isto streho z uradno „Laibacher Zeitung“ v Bambergovi tiskarni, katera bogato molze pri tem uradnem listu iz žepov slovenskih davkoplačevalcev. Ker je „Tagblatt“ srdito napadal vse, kar je le spominjalo na Slovence, je baron Winkler dal Bambergu migljej: ali pusti „Tagblatt“, ali pa ti odvzamem uradni list. Bamberg je raje pustil „Tagblatt“, ki je itak le životaril. Ta list je pozneje izhajal v Gradeu kot tednik in je ondi tudi izdihnil svojo černo dušo. — V novejšem času je začela izhajati na Dunaju „Südösterreichische Post“, ki je v glavnem

glasilo kranjskih nemškutarjev. Ali ker gre zdaj na Kranjskem nemškatarska pšenica v klasje, nameravajo ta list preložiti v Ljubljano pod novo streho s slovenskimi žalji povečane Bambergove tiskarne. Radovedni smo, ali se uresniči ta govorica. Ako se to zgodi, potem bo to pač nov dokaz v novem kursu na Kranjkem pod složnem vladom Detella-Heinove.

— (N a r o d n o g l e d i š c e) je pričelo zimsko igralno dobo z največjim uspehom. Posebno je ugajala šaloigra „Knjižničar“, katero so predstavljali v soboto. — Slovenci zahajajo čedalje bolje v gledišču, ali zdi se, da se vedno preveč tudi v nemško!

— (V i s ĥ a g o s p o d i n j s k a š o l a) pri Uršulinkah v Ljubljani je letos prenehala, ker se je oglasilo le 16 gojenk. Ta šola je bila ustanovljena l. 1890. in je zaprečila ustanovitev višje dekliske sole, kakor je nameraval g. Gorup. Zdaj nimamo torej ne ene ne druge sole!

— (R i m s k o z i d o v j e) starodavne Emone so razkrili zadnje dni preteklega tedna na Emonski cesti v Ljubljani, kjer kopijo novo podzemeljsko strugo za odvajanje nesnage.

— (N a r o d n i d o m) v lepih jesenskih dneh zopet lepo napreduje in se maglo bliža dovršitvi.

— (S l o v . N a r o d *) ima že več časa stalne članke z Goriškega pod naslovom „Glašovi z Goriškega“, v katerih se stvarno razpravljajo razmere v našem deželi.

— (S h o d z a u p n i h m o ž) se bo vršil baje v začetku novembra. Predložijo se dobro premišljene resolucije v razgovor in odobrenje.

— (D i j a š k i k o l e d a r), kateri je izdal letos g. Anton Zagorjan, je tudi letos prav lična priročna knjižica za vsakega dijaka. Le pridno po njem. V Goriči ga prodaja g. Anton Jeretič v Semeniški ulici.

— (D r už b a s v. C i r i l a i n M e t o d a) naznanja, da se tudi letos ponavlja in vzgaja v njenih zavodih nad tisoč takih otrok, ki bi se drugače po večini potujčili. Bog daj družbi tudi toliko podpirateljev, da bi mogla brez težave prenašati veliko breme, katero si je naložila.

— (P r o f e s o r Š u k l j e) je postal dvorni svetnik s plačo petega razreda, a doslej je bil v devetem, kar je pač lep skok. Doslej je bil po plači stotnik, a nakrat je postal generalmajstor. — Nikakor pa ne bo pridejšen naučenemu ministerstvu, kjer bi kot poročevalc v eni ali drugi stroki vendarle utegnil kaj koristiti svojemu narodu, pač pa so ga imenovali ravnateljem c. kr. zaloge solskih knjig, to se pravi: vlada ga je le še bolj priklopila k sebi (ako je to še bolj mogoče), a naredila ga je povsem neskodljivega. Njegov delokrog kot ravnatelj te zaloge bo tako skromen. — Vrla dunajska „Reichsposst“ je uprašala: ali prof. Šuklje more še ostati poslanec, kajti vladi in narodu je težko služiti pri sedanjih okoliščinah. Dejala je, da prof. Š. bi moral odložiti mandat in prepustiti volilcem na izbiro, ali ga hočejo za svojega zastopnika tudi v novi vladni službi. —

Poznamo narodno zaspanost na Dolenjskem, zato zeljo dvomimo, da bi se Šukljevi volilci mogli povspeti na edino pravo stališče in reči: „dvema gospodarjem ni mogoče služiti!“

— (D o p o l n i l n a v o l i t e v n a N o t r a n j s k e m) v deželnem zboru na mesto ravnega Kavčiča in potem Krajgherja bo zadnje dni tega meseca. Ta teden se vrše volitve volilnih mož, ki so marsikje jako viharne, kajti „Slovenčeva“ stranka si hoče osvojiti ludi ta okraj.

— (S l o v e n s k o g l e d i š c e). V torek so predstavljali iz hrvaščine poslovenjeni ljudski igrokaz „Graničarje“; kritika hvali delo in predstavo. — Prejeli smo obširnejši dopis o slovenskem gledališču v Ljubljani, a ga danes nismo mogli priobčiti. Morebiti prihodnjie v Soči. — Danes večer bo druga opera predstava: peli bodo priljubljeni operi „Vodnik“ in „Cavalleria rusticana“.

— (L e g a r a l i t i f u s) nadleguje tudi prebivalce nekaterih krajev na Kranjskem, kakor v Poljanah na Dolenjskem, v Postojini in v ribniškem okraju.

Koroško. — (K o r o š k i S l o v e n c i) so pripomogli nemškim konservativcem do zmage pri volitvi državnega poslanca za Šmohorski okraj. Izvoljen je bil konservativec Peitler. — Zaupni možje slovenske in nemške stranke so se posvetovali o tem, kateremu klubu naj bi se pridružil novi poslanec. Pri tem posvetovanju so prečitali pismo celovškega škofa Kahuna, ki je priporočal, naj bi se pridružil novi poslanec Hohenwartovemu klubu, ali večina zaupnih mož se je izrekla zoper to. Ker ni bilo mogoče doseči sporazumljjenja, sklenili so, pustiti poslancu proste roke. — Ali bi ne bila škoda za ves trud od slovenske strani, ako bi s tem le Hohenwartovec prišel v državni zbor? Ali ni vsejedno, ako bi bil izvoljen levicar? — Neverjetno, da se s toli uglednimi mest agituje za koalicjsko politiko! To nam je jasen dokaz, kakšni zmedeni so pojmi o dobri ali slabosti politiki celo v takih krogih, ki bi morali biti nam vsem za vzgled. — Pa tudi pri dopolnilni volitvi v deželnem zboru v istem okraju so zmagali združeni Slovenci in konservative; izvoljen je bil g. Janez Huber s 54 glasovi proti 26, katere je dobil nemški nacionalec Berger.

— (U r e d n i k „B e l j a š k e U r s e“) Otč je imel tiskovno pravdo z uradnikom Orosijem v Borovljah; obsojen je bil na mesec dñi zapora iz stroške.

— (O b e t i n o T o l s t i V r h) je razdelil deželnem zboru koroški, da bi takó nemškutarjem olajšal boj proti slovenski soli. Ta zakon pa presv. cesar ni potrdil.

— (V e l i k o v e u) so z velikim sumom blagoslovili nemški otroški vrter. Tamkaj namerava družba sv. C. in M. ustanoviti slovensko šolo, zato so Nemci pohiteli s tem korakom. — „M i r“ pravi, da za tak namen je škoda cerkvenega blagoslova.

Štajersko. — (R a v n o p r a v n o s t i n j a v n i n a p i s i). Celjska „Domovina“ piše pod tem naslovom: „Čudna nam je ta dogodba o javnih napisih. Najčudnejši pa je, da to, kar velja v jednem mestu kot pravico, da je to v drugem mestu krivica. Navadno je bilo nekdaj, da je bilo sveto, nedotakljivo, kar je razsodilo najvišje sodišče, in to je bilo

naravno, kajti za to je po naši pameti najvišje sodišče, da vtihnejo pred njegovo besedo prepiri strank. Čudno in nerazumljivo se nam tudi dozdeva samo postopanje naših oblastev, ki se branijo najvišje razsodbe. To je pač treba uprašati, zakaj? Dotična oblastva sama razglasajo uzroke. Glavni uzrok je ravnopravnost. Iz uzrovkov ravnopravnosti se ne dopuščajo samo slovenski napisi v Ljubljani. V Ljubljani sanujejo Slovenci in Nemci, zatoraj treba slovenskih in nemških napisov. „Napisi so zaradi ljudstva, ne pa ljudstvo zaradi napisov“. Temu načelu gotovo nikdo ne more oporekat. Žal je samo, da se naša oblastva v obči, v vsakem slučaju ne drže tega res zlatega načela. Vse kaže, da velja in se izkoristi to načelo samo proti Slovanom. Če se drže naša oblastva in, kakor je videti, naša vlada načela narodne ravnopravnosti, blagor jim. A naj se ga drže v vseh slučajih. Kako naj koristi vlada svojemu ugledu, ako misli ravnopravnost glede pouličnih napisov prisiliti celo proti najvišji razsodbi v Ljubljani in v Pragi, ko pa samo na svojih (vladnih) uradih temu načelu najhuje nasprotuje? Koliko je naših c. kr. uradov, ki imajo samo nemške napis, in vse prošuje in pritožbe ne zmorejo nič! Kako trdrovratno se branijo naši poštni uradi slovenskih napisov! In celo naši sodni uradi si ne dadó ničesar dopovedati. Okrožno sodišče, okrajno sodišče v Celji n. pr. imata samo nemški napis. Kako se to strinja? Na jedni strani hoče vlada dvejezične napisne prisiliti avtonomnim oblastvom iz gole ravnopravnosti, na drugi strani pa bi na lastnih uradih, kjer je največja priložnost izvrševati ravnopravnost, temu načelu kar naravnost bila v obraz. Zaradi tega zdi se nam vprašanje o javnih napisih za ravnopravnost na sedaj prezname-ntega pomena. Naši uradi bodo se morale oči odpreti in razmere jo bodo primorale, kreniti pet ravnopravnosti v vseh slučajih, in ne samo tedaj, če je proti Slovanom. In čim prej se odpró vladi oči v tem smislu, tem bolje za državo in državljanje. In zato nam je všeč vsak pojav, ki pomaga vladi odpreti oči, kajti dolžnost države zahteva in dostojnost, da napravi red in konec temu zlorazmerju. Kot tako sredstvo zdi se nam potegovanje ljubljanskega mesta za samoslovenske napis. Tukaj se povdarda od vladne strani ravnopravnost, zakaj se pa drugje ne povdarda n. pr. v Celji? Naj čutijo naši nasprotniki, kako hudo dê „pravica večine“. In vlada naj zvá to po njih, njim vsaj verjamem. Če tožijo Slovenci, da jim nemška večina dela krivico, kdo jim verjamem? Naj se uče tudi naši nasprotniki, kaj se pravi trpeti, potem bodo dobili boljši čut do pravice in hrepenjenje po ravnopravnosti. Potem jim bude lahko prenašati, če se komu godi pravica, česar sedaj še ne znajo. V tem smislu se nam tudi krivo zdi protivljenje proti samoslovenskim napisom v Ljubljani od slovenske strani, ko se je vendar izjavilo, da se takó zopet uvedejo dvojezični napisi, če se uvedejo tudi v mestih, kjer se dozdaj šopirijo, vkljub veliki množini slovenskega življa, samo-nemški.

— (P e s n i k A n t o n A š k e r c). sedaj kaplan v Mozirji, premeščen je v Škale pri Šoštanju.

— (P o v o d n i j i n a Š t a j e r k e m). Po vsem srednjem Štajerskem in v nekaterih krajih Gornjega Štajera so nastale velike povodnji, ki prouzročujejo silno škodo. V Göstingu poleg Grada je bila nastala zopet velika nevarnost za ves kraj. Ceste so v raznih krajih preplavljene in poškodovane. Podrla se je tudi več mostov in je železniški promet na nekaterih stranskih progah ustavljen.

— (R o p a r s x n a p a d). V Mariboru

Dopisi.

Iz Gorice. (Dodatek k izjavi o zvonovin.) V zadnjem mojem dopisu je bil pokvaren ravnino najvažnejši stavek, ki se ima tako glasiti: A za vse to nisem prosil, ne zahvaljeval, ne prejel niti krajcarja, če tudi se mi je honorar za te ponujal in silil.

V trejem dopisu „iz hrbta“ (v zadnjem „Primorcu“) me nazivlja jedek g. dopisnik z naslovom „Samassov dopisnik“. Upam, da me boče s tem oznamenovati le kot neodvisnega priporočevalca Samassovih zvonov. Ako misli kaj drugega, prosim ga prav lepo, naj se blagovoli izraziti jasneje. Iz moje izjave lahko razvidi, da mi tak naslov ne more ugajati.

S trnovske planote. — (Medvedje v trnovskih gozdih.) Slučajno sem čital „Sloga“, ki vas hoče smeti, gospod urednik, piše o medvedih, koje ste omenili v vremenu „Primorcu“. Prvo bombo je vrgla „Sloga“ v svet in potem se le „Primorec“. Ta komedija se je pa tako le vršila: „Soča“ je medved videla — (novost, da je medved v trnovskem gozdu); „Sloga“ je medved uže volaha — (novica, da je medved nekoga povohal!?!?); v „Primorcu“ pa medved že ljudi trga in slednje v „Sloga“ s kompetentne strani (?), da medveda niti ni v našem gozdu.

Resnica je ta: Meseca avgusta naznani kmet J. Bizjak gosp. c. k. gozd. oskrbniku na Dolu, da mu je medved raztrgal voliča. Tako nas je bila četorica. Ko smo došli na lice mesta, bila je uže tema in ko se približamo mestu, kjer je ležalo umorjeno življenje, odskoči lacar z močnim ščmom v goščo. Cel dan se je mastil „kosmati stric“ z okusnim mesom in snedel do takrat mehko in prednje pleče (bedro). Isto noč in drugi dan smo prežali nadenj, in ga bilo zraven. Čez par dñih bil je velik lov na medveda, a gosp. gozdarju B. bila je sreča tako nemila, da mu je krogla (svinčenka) občela v mladi bukvki mestu v prsi lacarja. Na Orljicu (kjer se hrani medved t. j. na meji trnovskega in idrijskega gozda) so strasanske gošče in je zastonj vsak lov, dokler ni snega. Medved je po dolčilih praktičnih gozdarjev star samec, noga (taca) meri 14 cm. v širini in 24 cm. v dolžini. „Misko“ — ta se drži kakih 6 let tukaj, a do letos ni napravil skode. Prezimuje pa pod Goljakom (Medvedove jamo), kjer so prezimovali pred 100 leti njegovi pradedi. Ob istem času, ko so streljali na Orljicu na tega medveda, videl je tukajšnji cestinar A. V. družega manjšega medveda nad Predmejo — na strani čavenski, 5 minut oddaljenosti od crarskih hiš. Medveda sta torej gotovo dva v teh gozdih. — To je resnica, kojo lahko vsakomur vržete v brk in kojo blagovolite natisniti v cenj listu vašem. Za danes toliko, a prihodnjie, ēe vam bode ljubo, gospod urednik, napišem vam: koliko smeha in sitnosti nam je napravila ta grda, stara kosmatina. (Le! Uredni.)

Medvedolovec.

Iz Roč. — Veleslavno c. k. poštno vodstvo v Trstu je podpisano z odlokom dn. 11. okt. t. l. št. 35.488 naznani, da je visoko c. k. kupčiško ministerstvo dovolilo, da se c. k. poštni urad v Doljni Trebuši preseli na Slap. S tem je izpolnjena splošna želja vseh sosednih občin, kajti sledišči bude poštni urad v središču in vsem pri rokah. Sosebno dobro bude za trgovce z nogovicami. Zato pa veže velika dolžnost, izreči tim potom najiskrenjez zahvalo našemu mnogozasluženemu državnemu poslancu, ki je bil

močno nadlegovan v tem oziru, in pa slavenu c. k. okrajnemu glavarstvu v Tolminu, ki je prošnje podpiralo.

Mikl. Kocjančič.

Od kranjsko-primorske meje, 7. oktobra. — „Zet“ jo je popihal! — Kaj neki vse se ne prigodi na tem precartanem svetu. Občina K. leži nad Š. in spada pod isto županijo; ima pa svojega podžupana, kojega — kajpada — župan imenujejo. Gospod župan ima gostilno, v kateri se toči navadno dober „Vipavček“ in za prigrizek se tudi dobri, — no, ēe drugač ne, — tečna prešča krača. Pa se nekaj ima gospod župan, in to je tudi nekaj vredno, — brdki hčerk, z vsemi čednostimi — pristne Gorjanke. — Pretekli teden dojde k županovim ptujec, ki je, kakor bušk — nategnil na se pozornost cele naše občine. Pravijo, da je bil, hitre ko je dosegel, nekako herasko opravljen, a kmalu se prelevi v zaleda gospodica. Pravil je županov, da je doma iz Cerknica, da premore krasno palajo, velikansko premoženje in sto tisoč goldinarjev v gotovini? Dalje je natvezal ručedovnini učesom županove rezidence, da je zarad tega uže mnogo prepotoval ali svet je izpriden in dekleta, posebno bogata, so prijed zapisana v „černe bukve“.

Zeli si zdravo, ēvrsto, duševno nepokvarjen dekle, ki je kakor „rudeča vrtnica“, na katero se ni dihnila nobena strupena sapica. — Slišal je, da prav tukaj pri gospodu županu se znajde bitje, po kakoršem on hrepeni in zdi se mu, da se ni varal, da zagotovljen je, da ga je vodil na tem potu sam angelj, kakor nekajd mladega Tobija. (Pri tem globoko vzdihne.) Imel je pri sebi mnogo tisočakov in menie? — (Bili so to menda izzrebani lozi.) Rekel je, da trideset tisočakov pripisuje tako nevesti, a očetu (lastu) podari tisočik in sto goldinarjev dà meštarju, ako do tega pripravi. Moraš si misliti, dragi čitatelj, v kak siten položaj je pripravil bogati gospod županova družino. Pisal je domov po kočiji, ki pride v petek v Ajdovščino in popelje s seboj prihodnjo nevesto in njene starisce, ki pojdejo na „razgled“ v Cerknico. — Kmalu se je raznesla po vasi ta novica in vse je hitelo z opravilom in brez opravila k županoviu, da vidi bogatega zeta. Nekateri so celo zavidali ubogu nevesti, čes: „Ta ima pa srečo!“ a sirokopleči „Ove“ pokima z glavo in pravi: „Lz te moke ne bo kruha!“ — Od tega dne so gostili pri županovih, da je bilo kaj; vina je bilo na razpolago, kokosi so zinile, kakor da je prisla na nje kužna bolezen, in v kozirah ob ogaju je sunielo, kakor ob viru Hrublja. Bogati zet je pa kpojedel in pil, se sprejal po zelenih gajih, a nekega lepega dne je zginil — liki kašra; — popihal jo je brez pozdrava, brez gorkega poljubka in ne da bi bil stišil melko rečico . . . , popustivši županovim dolg račun in par razigranih zemljevidov, iz katerih se bode gospod župan učil, da svet je: — „okrogel“.

Iz Ljubljane, 8. okt. — (Slovensko gledališče) — Pričela se je gledališka doba. Slovensko gledališče inač letos tri večere v tednu na razpolago, v ostalih se pa šopiri po našem liranu nemška Muza. Uradni list dela za njo silno reklamo: na poti sta mu celo naš polni parter in polna galerija — a kljub vsemu temu izrednemu protiziranju nemških predstav, ni možno pokriti, da je postal nemško gledališče za Ljubljano nepotreben luksus. Pa ozrimo se na naše gledališče!

„Dramatično društvo“ porabilo je prid-

no počitnice in smelo rečemo, da je vsaka prava in ustajna konkurenca od nasprotni strani pri sedanjih razmerah, pri zdravem okusu občinstva skoro nemožna. Društvo prekrbilo si je bogat repertoar, v katerem je odkazelo odlično mesto delom slovanskih pisateljev in skladateljev. Z zadoščenjem beležimo, da nas seznaní tudi s hrvatsko dramatiko, katera je našemu občinstvu takoreč se tuja in vendar bi morali, dokler nismo dobrega svojega dramatičnega slovenščine, opirati se na hrvatsko, kot najblizje in najsočnejše. Hvaležni smo torej se posebno, ako nas bo društvo z njim redno seznavljalo. Kakor čitamo v društvenem oglasu, gojilo se bo letos sosebno drama, ki je prvi steber vsakega gledališča. Prostodrušno-priznamo, da smo se po odhodu umetniške dvojice Boršnikove nekoliko bali baš za našo drama — zato nas pa sedaj, ko smo spoznali naše nove igralce: režiserja F. Černiča in I. Černiča, A. Ničica in sopriga iz Zagreba in I. Černiča iz Prage, toliko bolj veseli, da je bil naš strah prazen. Dosedanje, predstave se bili pravi umetniški užitki in mi le želim, da bi ostale nove moči zveste slovenskemu odru za dolgo dobo let.

Slovensko gledališče počasi, a dosledno napreduje. Radosti nas pa posebno nekaj. Znano Vam je gotovo, da so bile lani pri dramatičnem društvenu neznašaj razmere, katere so se pa letos popolnoma ublažile. Res, izgubili smo dve izborni umetniški moči, vendar moremo biti oziroma na uzorne razmere mej igralnim osobjem s to spremembu popolnoma zadovoljni. Najprvo je pri vsakemu podjetju, da se izvršnoči zajmajo za stvar, da vsi delajo z veseljem, podpirajo drug drugega — in vse to je v običajni meri pri letosnjem novem in starem gledališčem osojju. Vse zida, nihče ne razdira! Pri predstavah dosegla se je skupnost pri igranju: vse je dobro — ne le posamezni prizori, kakor prejšnja leta, čast izborni reči! Da tudi naš ponos, naša opera z novo angažiranimi močmi in s pomnoženim zborom pod spremnimi rokami kapelnika Gerbića in režisera Nollija, dosegne najlepši uspehov, ni potreba posebej omenjati.

Vsi časnikiški glasovi izrazili so se tako laskavo v letosnji sezoni, — dolžnost narodnega občinstva pa je sedaj, da priporučna in časti resno voljo dramatičnega društva ter mu tudi pri bodočih predstavah ne odtegne svoje naklonjenosti. Nikdar ni bilo slovensko gledališče toliko podprt potrebno, kakor letos in vedno je bode se bolj, kolikor bližje bodemo svojemu smotru — samostojnemu narodnemu gledališču. Slovensko gledališče je za razvoj kulturnega življenja v Slovenski velike važnosti, a tudi za razvoj narodne misli, sosebno v naši metropoli. Imejmo samoslovensko gledališče v Ljubljani, pa ne bô v njej več toliko nepotrebne nemškuterenja!

Od Drave. — „Mir“ je v svoji 27. st. povabil Slovence iz Podravje in bližnjih okolic k obilni udeležbi slovesnosti blagoslovja slovečne cerkev sv. Krize pri Černečah na korosko-stajerski meji. Temu pozivu se jih je res precej odzvalo, ker je bilo vreme v nedeljo dne 7. t. m. kaj ugodno. Cerkev, ki je ob enem sloveča božja pot, bila je letos znova prenovljena in pobavljena; zlasti za velikim oltarjem in na stropu naslikal je slikar g. Fantoni vse polno primernih in še precej čednih slik, predstavljajočih Kristusa, njegovo življenje in čudeže. Vendar pa, majreče kdo kar hoče, take slike in se čudišči,

Boga, nas veže zakon morale, da ga smatramo božjim zakonom in ga kot takega izvršujemo. Tedaj ni vera vir morale, ampak nasprotno, vera je posledica, večnik morale. Vera je samo neka potreba, kjer se mora ugoditi, ker to zahteva praktični razum, da je mogoče sreča, kjer se prihaja od tod, da se deluje morale.

Iz tega se razvidi, da po Kantu se ne more govoriti o čednosti pokorščine, ker to je heteronomija, krenje avtonomije. Dosledno se mora tedaj priti do zanikanja vseke vere. V sistem, ki povišuje tako človeka, da ga smatra samemu zeli namen, ni prostora ponižnosti in polehveni pokorščini, ampak mesto nje se šopiri ošabnost, katero smo obsodili pri stojkih.

Ali tudi ne gledě na to, komu ni jasno, da v tem sistemu neha vesoljnost moralnega zakona, da se daje prostost pameti vsakega posameznega človeka in se prepriča njej sanje naj sodi, kaj je resnično, in se pušča prostost vesti in se jo proglaša kot edino pravilo in edino vodilo svoje morale?

Ali tu nastane vprašanje: kako se to strinja, da enkrat je pamet edini vir morale, da druge strani pa se ima smatrati ta moralni zakon kot božja zapoved? Pa to ni se vse. Kako je mogoče, da človek je ob enem vzroku in subjekt obveznosti? Nihče ne more biti sam svoj zakonodavec, kajti pojem zakonodavcev je pojem razmerja, ktereju je pogoj razmerje meji višjin in podložnim. In res, kakšna obveznost je, ktere se lahko oprostijo vsak trenutek? Ako je obveznost potrebna, je naravno, da ta potreba ni odvisna od nas. Kje pa ima svoj vir ta potreba? Kant nam tega ne zna razložiti. Mi pravimo, da take zapovedi, ki se nam nalagajo, morajo izvirati samo iz volje, ki je vzvišena nad našo voljo, ne pa iz naše narave, ali pa iz našegauma. Našo voljo sili samo pogojna potreba: človek mora namreč reči: Ako hočeš ohraniti dostojnost svojih dejanj, moraš to dejanje opustiti in uničiti ono. Absolutna potreba dejanja se more izvajati iz človeškega dostojanstva samo tedaj, ako je način dejanja brezpogojno potreben za naš najvišji smoter. Dolžnost, ki bi se naslanjala samo na eut naše dostojnosti, bi ne imela nikake moralne moči. Nikakor se pa ne vjem s človeško naravo misel, da človek si more vstvariti najvišje dobro. Človeška narava pa teži proti najvišji dobroti, a ni zmožna jo roditi. V resnici, Kant je potreboval božje pomoči, da je spravil v svoj sistem idejo blaženosti.

(Dalej prih.)

Gavor g. Antona viteza Klobuča - Sabladoskega

pri slavnostnem otvorjenju vse razstave in deželni učiteljske konference.

(Dalej.)

Poglejmo, ali nam morejo podati zanesljivo in stalno pravilo morale racionalisti, in ali nam morejo oni razložiti moralno obveznost.

Njih nauki segajo v starodavne čase. Vse Starigirit je locil moralo od verstvene ideje in rekel, da človek mora hreneti po čednosti edino le za to, da bode sam srečen v tem življenju in da postane dober državljan.

Tudi krepot in čednost onih filozofov, ki so se zvali Stoiki, ni imela nikakersne zvezje z vero. A ker je krepot, kaker so oni trdili, le neka ataraksia ali apateja, to je, tak položaj duše, da se človek ne zmeni za nobene odnoscije življenja, to je za to, ali se mu dobre ugaže, ali slabu, bila je stočna krepot le brezmejna ošabnost. Ne bodoemo pa govorili o Epikurejizmu, kateri materializuje dušo in celo bogove, ter stavja najviše dobro, ki ga človek more doseči, v veselje. Tudi o onih, ki so razvili iz omenjenega epikurovega načela načrtni Evdajmonizem, ki nima nikakersne moralne podlage ne bodoemo besedovali. Zgodovina nas uči, da nauki starih filozofov in sofistov niso prav nič pripomogli k temu, da bi se širila morala, ampak da so oni ne malo na to vplivali, da so se rusile tem bolj države onih časov.

S krščanstvom se je vpeljal versko-naravni red, ki je neodvisen od človeka, ki ima svoj vir in Bogu in kateremu se mora človek pokoriti, ampak hoče moralno in hote živeti moralno. Krščanstvo je tedaj proglašilo mravstveni zakon, ki izvira iz božje volje, ki je vzvišen nad človeško voljo, in je obvezen vsel božje volje, iz katere izvira. Ko se je krščanstvo razširilo po svetu, proglašilo je odvisnost morale od vere.

Ali ko se je človeško mišljenje izvilo iz verskih pravil, se je zopet jeli širili nauki o avtonomiji morale.

Na Angleškem je učil grof Shaftesbury, da podlaga in pravila morale je iskati edino le v človeku, ter izključil iz svoje sisteme idejo božje avtoritete.

On pravi, da pojmi dobrega in slabega so povsem neodvisni od božje ideje. Mogoče je, da je kdo mravstven in

kreposten, pa vendar ne veruje, da je Bog, in nima vere. Če izjem ne škoduje morali. Na Angleškem je imel Shaftesbury celo vrsto prirvzenec, ki so še nadalje razvili princip neodvisnosti morale, takò daleč da so se na zadnje izgubili v skepticizmu. Na Francoskem pa se niso toliko bavili s podrobnostmi neodvisne morale, ampak pustili so prizanke Angležev in hitro prestopili v temote materializma, v kogega brezna se je v kratkem pogrezovala morala.

Na Nemškem je prevzela Kantova filozofija nalogu, da nadalje razvije neodvisnost morale (1724-1804).

Kant je mislil, da je dobil v praktičnem razumu podatke, na katerih podlagi bi se dalo razlagati človeško znanje o stvari, ki presegajo skušnjo, namreč o prosti volji, o neumravnosti duše in Bogu. On uči, da eksistira zapovedi, ki so obvezne.

Kdor učini dobro djanje samo iz spoštovanja do zapovedi, le radi dolžnosti, katero priznava praktični razum, kdor tedaj dela iz dolžnosti po svoji pameti, dela mravstveno. Moralni nagon, da on dobro dela, je edino le spoštovanje do zapovedi. Razum ga naganja k morali, ona in izključno ona je vir dobre djanju. Ta nagon pa mora biti premisljen, ukaz mora biti kategoričen, in ne, kakor pravijo pozitivist, hipotetičen (pogojen), to je, ta nagon k dobremu dejanju mora izvirati edino le iz ljubezni do zapovedi, mora zapovedovali vsled zapovedi same brez ozira na konečno dobro, ki se hoče doseči s tem, da se zapoved spostuje.

Tako si naloži človek sam ob sebi zapoved, da dela moralno, in samo tedaj, ako ohrani neodvisnost svoje volje in spolnjuje zapovedi edino le radi nje same in ne iz drugih nagibov, postane v resnici moralen. Na tak način si mora vstvariti najviše dobro. Neko najviše dobro je pač predmet volji, pa ne na ta način, da bi bilo vzrok, da se dela moralno, ampak bolj tako, da najviše dobro ustvari volja sama vsled moralne zapovedi, ker moralna zapoved ukazuje, da volja naj teži po tem najvišjem doblju.

Vendar pa je sprejel Kant, jure postluminij, nekako iz posebne milosti, vero v svoj sistem, kot včinek neodvisne morale. Po njem vera ni ne druzega nego morala v svoji razmeri z Bogom kot zakonodavcem; kolikor si mislimo moralne zakone kot dane od Boga in je kot take izvršujemo.

Pesnik S. Gregorčič je podaril "Slo-giniu" zavodom o priliki svoje petdesetletnice za vsako leto krono, torej 50 krov. Za duhovnika brez pokojnine je to pač lep dar. Bog mu daj dočakati se 50 let, če tudi brez pokojnine!

Veteransko društvo gorisko priredi v nedeljo veliko ljudsko sestelico s tombolo v prostorih Dreherjeve gostilne v Vrtni ulici. Svirala bo vojaška godba iz Trsta. Natančnejše glej v glasu na četrti strani. — Ako bo lepo vreme, ni dvoma, da se ta patriotična veselica sijajno posreči v jezu nasm irredentovcem in lahom!

Zupan dr. Venuti opravičuje čedalje bolj nadre, katere so stavili vam ijdije znanne barve. Prej smo povedali, da veteransko društvo priredi v nedeljo veselico s tombolo v korist društvenemu zalogu. Za vsako tako tombolo prodajajo srečke po tobakarnah in po ulicah. Zupan Venuti je pa prepovedal prodajanje teh sreček na ulicah!! Vsak slepar in srljan iz Italije, ki se dere po goriskih ulicah in slepari ljudi, ima v Gorici prostop, a veteranskemu društvu se delajo zaprte!! — No, tudi domači vladi ju ugaja dr. Venuti. Naj ga le imam, privočimo je ga!

Zapomnimo si Jih. — Veteransko društvo prireže vse tiskovine v treh jezikih. Tujički apisi o prodaji sreček so v treh jezikih, a tobakaria na križališču Gospiske, Semeniške in žadskolske ulice je odrezala slovenski napis. To drzno porjetje zgrizene ženske naj si dobro zapomnijo slovenski kadilci!! Kaj horemo reči, je jasno! Upamo, da se bo vsakdo ravnal tako, kakor edino je prav in potrebno!

Knjžnica za mladino. — Razni slovenski listi so že naznani to književno podjetje. Prvi snopci za l. 1895. se razposlje že početkom decembra. Ako se nabere dosti narocnikov do februarja, se bo nadaljevala. Cena trdo vezanemu snopcu 15 kr. ali 1 gld. 80 kr. na leto; nenarocniki plačajo 20 kr. za snopci. Narocnino je poslati naši tiskarji.

Slovenska knjižnica bo prihodnje posvečena petdesetletnici slavnega pesnika Simona Gregorčiča. Več o tem glej v uvedenem članku. — Snopci bo obsegal 6 do 7 pol. Iz nekaterih krajev smo dobili že prav lepa narocila. Tiskamo 1000 izpisov več. Zato priporočamo rodoljubim, da razširijo ta snopci med narod.

Slovenski Iepaki po goriskih zidovih strašno bodojo v naših lahom; zato so se zarotili proti njima, da jih uprav strastno, ob belem dnevu trdijo z zdrovjem. Ali bi ne bilo prav, da bi redarstvo nekoliko pazilo na take izizvale slovenske narodnosti?

Naš denar zapravljajo! — Mestni magistrat vzdružuje že šest otroških zabav, a v proračunu za prihodnje leto je sprejet že sedmo zdravje, katero naj bi osnovali v ulici Morelli. — Vedno javkajo, da ni denarja, a za ta zabavica ga razmazajo z vsemi stvarimi, deželni odbor pa k vsem zadovoljno prikimuje! — No, ako mislijo, da s temi zabavami polacijo zavedne naše mečane, motijo se jake. Nezavednih ljudi je, zato tudi v naših vrstah še mnogo, a že pride čas, da se jima odprti oči. Vsak Slovenc naj paži na to, da vsak naš rojak se bo zavedal svoje narodnosti in dolžnosti, katere ima do nje.

Jezili se bodo! — Odbor "Sloga" je s posebno prošnjo opozoril mesto za-panstvo gorisko, da občini zbor je sprejet proračun za celo leto do konca prihodnjega soškega leta; ali ker bližu 400 slovenskih otrok ne bo moglo ostati brez sede, jo bo moralo ustanoviti mesto. Ker se bo pa v prihodnjih sejih mestnega staršinstva pretrossal proračun za prihodnje leto, opozoril je županstvo, naj postavi v proračun primerno sveto za potrebo slovensko šolo. — Da županstvo ne storii tega, vemo že naprej, ali društvo je izpolnilo svojo dolžnost. Ako pa mestno županstvo ne pozna svoje dolžnosti do mesta slovenske narodnosti, čemur so tu višje oblasti, ki imajo tudi kaj govoriti o tem, kako se uporabljajo dohodki, katere davkopladečevalci skladamo v mestne blagajnice! Ako se je v Ljubljani oglašil "narodni" deželni odbor s preprosijo slovenskih napisov, s koliko večjo pravico bi se oglašil deželni odbor v Gorici s preprosijo mestnih otroških zabav, ko mesto noče ustanoviti niti takih ljudskih sol, katere je dolžno vzdrževati po zakonu!

Slovenski odvetnik v Gorici. — "Corriere" je obupuje! Za dr. Sancinom pride dr. Stanič, ki bo govoril pri obranavnah le slovenski: evo, kakš se poslovenjuje naša sodišča! — No, čas bi že bil, da se to eim prej zgodi! "Corriere" se boji dr. Staniča v Gorico, zato je prav dobro, da res pride. To se zgodi z novim letom, če ne že poprej, pa naj je to "Corriere" ljubo ali ne!

Slovenska kavarna. — Laski listi so klepetali o nekih pogojanjih od slovenske strani z nekim kavararjem, da bi ta prepuštil svojo kavarno, ki bi postala izključno slovenska. — Nam ni znano, ali je kaj na tem resnice. Ako bi pa kdo hotel ustanoviti čedno slovensko kavarno, ni dvoma, da ga bodo rojaki podpirali.

Desko sirotišče. — Povedali smo že, da trije dečki so pobegnili iz sirotišča; dva sta se vrnila. Pravijo, da dečkom se prav slabo godi, ker hočejo varčiti pri teh mladih

zelodčkih. Ali videli so, da takó ne pojde dalje, zato je mestni zastop dovolil v zadnji seji 1000 gld. več podpore na leto.

Porotno sodišče prične 29. novembra. Predsedovali bodo gg: dvorni svetnik, Pavel vitez Šbiša, svetnik Josip Gorup in svetnik Ambrož Flegar. — Radovedni smo na listo porotnikov, ali bo "kolo sreče" Slovencem toliko milo, da bo mogoče sestaviti slovensko pogotovo klop, aka obé stranki odklonita Italijane, ki ne bi smeli biti nikdar naši sodniki!

Narodna obrta. — Gosp. Jernej Kopar, vrli naš svecar in izdelovalec sladkega peciva je otvoril podružno prodajalnico v Gosposki ulici st. 9., v isti hiši, kjer je naša tiskarna. Rodoljubi: ne mimo te prodajalnice, kdoč teša treha.

Radodarni domeski prihajajo zadnji čas zoper v obilniji meri. Slovenski rodoljubi so čitali ratune o preteklem letu, videli so, kaj vse smo storili za narodno in krščansko vzgojo, in vidijo, koliko bodo stali vsi ti zavodi v tekotem šolskem letu, zato požrtvalno segajo v zep. 5500 gld. stroškov! — To niso maščine solze! — Tudi za ta tezen bi imeli obširni razkaz darov, a ga objavimo prihodnjem. — Jako so radodarni naši narocniki, katerim smo pritožili položnje požne branilnice. Prav odlična sveta je došla ta tezen. Presrečna hvala! — Vstrajajmo v dobrum!

Dijamananti. — Maščo bo služil v nedeljo 28. t. m. preč. g. Josip Sovdat, župnik v pokoju. Rodoljubni starek, ki se je že marsikaj domislil naše mile slovenske dece v Gorici z radodarnim domeskom, je bil rojen 19. marca 1. 1808. v Zahajah, posvečen pa 21. sept. 1834. To je prav lepa starost! Bog mi podeli se nadalje trdno zdravje! — Gospod Sovdat si je bil zavaroval pri "Slavji" narocnjino, katero uživa že lepo stevio let.

Nove župnije. — Postredovanjem našega Prevzimenega knezonadškofa Alojzija z vis. ministerstvom so sledči vikarjati povzdržnjeni v kuracijo z vsemi pravicami in dolžnostmi župniščimi: V goriskemu dekanatu: Št. Andrej, Povina, Grgar, Bate in gorenja Trebuša. V Kanalskem: Ročnig, Marijanci, Lovpa, Banjšice, Kal, Tom, Lokavec. V Šempetrškem: Bilje, V Tolminskem: Ljubusjno in Brežnica. V Cerkljanskem: Otalec in Novake. V Boškem: Log in Špenci. V Kobariškem: Livec. V Gernikskem: Trnovo. V Komenskem: Štanjel, Gorjansko, Koblaglava, Štjak, Branica in Gabrijevi pri Mirnem, St. Martin na Krasu. V Tržiskem (Montalcone): Turnjak, Foljan. V Gradiškem: Brtnica in Zagrad. V Ločniskem: St. Lorenz pri Moši, Podgora, St. Ferjan in Medana. V Krmiškem: Mernik in Dolenje.

Slovensko planinsko društvo iz Ljubljane raznamovalo je že pred kakim mesecem pot čez Drenčino na Krn. Nad Kobarirom pri soškem mostu je tudi na skalno napisalo daljavo do vrha Krna, namreč 7 m. Te dni pa je v Kobariju na Anton Grutarjevo hišo (vulg. pri Splohoni) nabilo deseoč, ki vsakem hribolazu jasno pove, da rdeče čete zaznamujete pot na Krn. Tudi je naznamnjena na desetiči visočina Krna, namreč 2246 m. To je hvalovreden čin in koristno bodisi za hribolaze, bodisi za katerogakoli tuja. Dobro bi bilo, da bi slavno S. P. D. raznamovalo pota se na druge vrhove goriskega hribovja, da jih v tem ne prehitli morebiti kako nemško hribolazno društvo.

Vrančeni prisad pri živini se siri. Zasedel so ga baje že pri Kovacih v lošavskih županjah, pa tudi v furlanskem Vermeljanu. Pozor na živino!

A Drežnici je bila 10. t. m. volitev župana. Izvoljen je bil posestnik Anton Kanalec h. št. 16. Podžupani so: France Gomšček, trgovec, Jakob Skubin, Anton Valtari in Andrej Ivančič.

Nevaren tat! — Časopisi poročajo, da so v Trstu zapri nevarnega tatova Ivana Goloba, 29 letnega mizarja doma iz Kobarija, ki je ušel iz celovske ječe. — Golob ni kobarski prizem!

V krejski županiji v kelariškem Kotu razdelje občina občinska župnišča. Presv. cesar je razdelitev potrdil z najvišjim odlokom 11. septembra. V tej županiji so vasi Staroselo, Robič, Kreč, Potoki in Borjana; župnišča je tako veliko in različna, zato mi bilo lahko najti načina razdeliti, da bi bili vse zadovoljni.

Drobne novice. — Na Kostanjeviči v Gorici imajo letos franciškani zoper bogoslovsko šolo. Drugo leto se prvevu tečaju pridruži tudi drugi. — Pod Kostanjevico je zgorel senik; skode 700 gld. — V Logu so dobili nov zvon od Samassa v Ljubljani. Tam je umrl dveleten otrok vsled opekin. — V Logu blagostové 21. t. m. nov križ pot. — V Kobariju se je vršila 10. t. m. vizitacija tretjega reda, drugi dan pa na Ljubusjnu. — V Grapi pri Podbrdu ste zgoreli 13. t. m. dve hiši, ki sta bili polni jesenskih pridelkov. Bog se usmili! — V Lipi pri Komni je v ponedeljek udarila strela v hlev posestnika Jos. Lozeja, ubila dva vola in naredila skode 200 gld. Udarila je tudi v hišo g. Vr. Kavčiča. — Usmrtil se je 24-letni Ugo Gentili, sin goriskega zdravniku, v mestnem kopalšču. V pismu do staršev naznana uzrok, da noče več živeti, ker trpi na neozdravljivi bolezni.

Goriško redarstvo je prepovedalo predstavo "Santarelline" v gledišču. Prav! — Telefon v Gorici ne začne še poslovati 20. t. m., ker se oglaša vedno več naročnikov in niso še vsa dela dogotovljena. —

Slovenski napisi pri sodiščih so strašno razburili Lahe, kakor da bi se s tem njim zgodila kaka krivica. Kričijo, protestujejo, pišejo, brzjavljajo, demonstrirajo vse v prek. No, si že pomirijo razdražene živec! Oj, kakó radi se še privadijo slovenskemu jeziku. — "Corriere" je strašno hud, da tudi v Tržiču bodo slovenski napisi, češ, saj Slovenci v devinski in doberdobski županiji, ki padajo tječaj, so mirni, razumejo vsi(!) laški in ne zahtevajo slovenskih napisov. Ali res? Rojaki, oglašite se in izrečite svoje soglasje z ukazom višjega deželnega sodišča, oziroma ministerstva!

Hujškarjam proti slovenskim napisom v Pirani se je postavil na celo kancnik Vidali. Tudi hvalisani katoliški dnevnik tržaški "Il Popolo" je proti slovenskim napisom. Ne zameri torej, ljuba goriska "Eco", da tudi danes vskliknemo: "Taki so! Vsi so jednaki!"

Shod "zaupnih mož" ni potreben! — Do članka s takim naslovom se je vspel tudi učerajšnji "Primorski List". Njemu zadošča "katoliški shod". Svojodno! Ali slovenskim rodoljubom, ki so že z neslovnimi dejani dokazali, da jih je pri sreči blaginja narodova, pa nikar ne zadošča ljubljanski takozvan "katoliški shod", pri katerev niso sodelovali — in oni si pač ne bodo dali od nikogar pr. Episovati našog za narodno delo. Zares modri politiki so vstali na Slovenskem! Niti prireditelji se ne držajo načel katoliškega shoda, pa hočejo, da bo nam drugim toliko, kolikor "dogma", da niti skupaj ne bomo smeli več priti, da nas ne razkrivijo za liberalne antikriste. Za Boga, ali se je dobrotno nebō se le 1892. leta po rojstvu Gospodovom usmilil Slovencev in razsvetilo nam enkrat za vselej možgane? Poslanec Povše je bil predsednik katoliškemu shodu, kanonik Klun eden glavnih vodiljev; ali morete odobriti njujša postopanja na Dunaju? Eno, kako živa potreba je, da se snidejo slovenski moži in dočiščajo ter proglaše naši narodni politiki — v cerkvne in verske zadeve se mi ne mešamo! — vse drugačen pravec nego nam ga kažejo vodilji katoliškega shoda. Zato je shod potreben in se bo vršil!

Naravnost in z vso odločnostjo pa moramo zavrniti neresnična, do skrajnosti predržna in nekrščanska natolevanja imenovanega lista, ki kar z mirno vestjo zaluža slovenskim rodoljubom v obraz naslednje besede: „Jasno je, da „zaupni možje“ ne namenavajo prav za prav sestavili „narodni program“ ampak vse drugo. Dokaz za to trdijo je pa ta le: Za shod zaupnih mož se loči. — **Iberale!** Ti pa so sovražniki, zagrizeni sovražniki katoliškega programa. Tudi se liberalcem za bližnje volitve slaba pise posebno na Kranjskem, kjer je duhovsčina edina in se so mnogi nenstrašeni, neni lajki z njimi združili. Tukaj je glaven vzrok, zakaj se liberalci za shod zaupnih mož tako ogrevajo: Prvič, oni hočejo z novim programom ljudi zbolehati, da bi jih vendar volili v deželni in državni zbor. Drugič, obrnili bi radi Slovence proti kat. programu pokopal bi ga radi. To, in atē druzega ne namerujejo „zaupni možje“ se svojim novim „narodnim programom!“

Kako natančno torej vse vedo ti modrijani! Za zgled bi radi svetili nam grešniki, a čisto so pozabili na osno zapoved božja. Kar naprej vedo prorokovati najgrž reči o činu, ki visi se v zraku! Potaknjte, a ko bo "shod" govoril, potem kritikujte! Ako boste pa a priori zametali in natolevali vse, kar pride od te strani, potem seveda ni pričakovati drugega nego najostrejši boj med obema strankama, kajti nikar ne snivlja, da vam nasprotne stranke kar ukloni svoj tilnik, milosti proseč v vaših očeh. Morebiti začasni neuspehi pri volitvah pač ne podero stranke, kajti, saj veste, danes meni jutri tebi. — Ne jezite se, morebiti vam "shod zaupnih mož" celo kar pusti vse mandate brez boja, da dokazete, kaj znate in morete. Torej: le ne jezite se že naprej, ker jeza skodi telesu in tudi duši, kakor vam je znano iz "naglavnih grehov".

Kurat Perinčič v Soči postaja čedalje bolj slaven. V zadnjem "P. L." si je osvetlil celo s poslanico, ki popolnjuje njegove srboritosti na voliniju shodu. Med drugim pise, da je govoril na shodu tudi te-ic :

"Gledč na to, da izhaja v Gorici list "Soča" po imenu, kateri je toliko skode naredil v verskem in narodnem obziru, in kateri list je se glasilo g. drž. poslanca slov. kmečkih občin na Goriskem, le prosim lukaj pritožočega g. poslanca, naj že enkrat odstopi od imenovanega lista, če hoče vživati popolno zaupanje svojih volivcev."

Kdo naj se ne posmeje? Popolno zaupanje volilcev si mora naš poslanec se le pridobiti in to po Perinčičevem receptu, ki je sam, čisto sam v okraju in občini! — Umiljivo nam je, zakaj je uredbito "P. L." odklonilo odgovornost za tako kolobocijo. — Ali prav bi bilo, da bi tudi cerkvena oblast poslušala nekaj "vox populi" v Trenti in Soči, sicer začemo govoriti mi, kajti k grehu molčati je — greh. Kaj bi počeli naši napsniki s Perinčičem na čelu, akot bi imeli proti komurkoli od nas tako orozje v roki,

kakoršno imamo mi na razpolago v svoji miznici!!!

Udom "Pedagogičkega društva v Krškem", katerim nisem mogel osebno vročiti knjig, naznanjam, da jih dobē v Gorici pri trgovcu G. Likarju proti vplačnju letnine za l. 1893. v znesku 1 gld. 10 kr. s poštnino vred. Vsakdo dobi dvoje knjig za l. 1893/4. Letnino za 1894. leta bodo pobralo se takrat, ko dospe še tretja knjiga.

PETER MEDVEŠEK.
poverjenik za goriski okraj.

Cestni odbor komenski. — Namestništvo je razveljavilo volitev cestnega odbora komenskega, ker volitev po glasovnicah ni bila tajna, marjet je komisija vsako glasovnico takoj prečitala. — Poročali smo, da pri tej volitvi je bilo treba večkrat voliti, predno so dobili zadostno število uđov.

Cestni zakon bo treba takoj zoper popraviti, takó previdno je bil napravljen. Po sedanjem besedilu zakona namreč ni doslo jasno označeno, kateri so tisti največji davkopladečevalci, ki sami na sebi imajo pravico, vstopiti v cestni odbor.

Zadnje novice. — Koroški poslanec Peitler je pristol Hohenwartovemu klubu, — Namesto Šunkljeja je izvoljen Klun v trža

